

**UCHWAŁA NR XLV/268/2022
RADY GMINY KONOPNICA
z dnia 19 grudnia 2022**

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Konopnica do roku 2030

Na podstawie art. 10f ust. 4, w związku z art. 10 e ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2022 poz. 559 z późn. zm.) oraz w związku z art. 3 pkt.3 i art. 9 pkt 5 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2021 poz. 1057 z późn. zm.) Rada Gminy Konopnica uchwala, co następuje :

§ 1

1. Przyjmuje się do realizacji Strategię Rozwoju Gminy Konopnica do roku 2030.
2. Strategia Rozwoju Gminy Konopnica o której mowa w ust. 1 stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Konopnica.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**PRZEWODNICZĄCA
RADY GMINY KONOPNICA**

Ewa Zydek

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KONOPNICA DO ROKU 2030

MAJ 2022

Fundacja Inicjatyw Menedżerskich, ul. Żołnierzy Niepodległej 5/7, 20-078 Lublin
tel./fax: (+48) 81 532 14 25; tel.: (+48) 81 441 33 44; email: biuro@fim.org.pl
<http://www.fim.org.pl>

NIP: 712-308-96-56 KRS: 0000290822

Organ rejestrujący: Sąd Rejonowy Lublin – Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku,
VI Wydział Gospodarczy – Krajowy Rejestr Sądowy

Spis treści

Wstęp	2
1. Przesłanki opracowania Strategii Rozwoju Gminy Konopnica do roku 2030	3
2. Ewaluacja ex-post Strategii Rozwoju Gminy Konopnica na lata 2016-2022..	4
3. Zakres i metodyka opracowania strategii	8
4. Synteza diagnozy – najważniejsze wnioski.....	11
5. Analiza SWOT	17
6. Terytorialny wymiar wsparcia	18
6.1. Obszary Strategicznej Interwencji – poziom krajowy i regionalny	19
6.2. Obszary Strategicznej Interwencji – poziom gminny	20
7. Wizja, cele operacyjne i kierunki działań	21
8. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej.....	26
9. Oczekiwane rezultaty i wskaźniki dla planowanych działań	35
10. Spójność z celami polityki europejskiej, krajowej i regionalnej	37
11. System realizacji strategii i dokumenty wykonawcze	39
12. Ramy finansowe i źródła finansowania	43
13. Partycypacja społeczna w procesie przygotowania strategii	47
Spis map	49
Spis tabel	49
Spis rysunków.....	49
Źródła:	49

Wstęp

Strategia Rozwoju Gminy Konopnica do roku 2030 to dokument, który stanowi podstawę do prowadzenia średniookresowej polityki rozwoju społeczno-gospodarczego. Stanowi jednocześnie odpowiedź na potrzeby i możliwości prowadzenia procesu planowania oraz realizacji najważniejszych inwestycji.

Obszar obowiązywania strategii został poddany analizie w ujęciu obiektywnym w sektorach kluczowych dla jego rozwoju. Diagnoza została opracowana z wykorzystaniem statystyki publicznej i właściwych opracowań analitycznych. Opiera się na faktach i niezbędnych komentarzach ustrukturalizowanych w sześć zasadniczych działów. Celem diagnozy społeczno-gospodarczej jest opis obecnej sytuacji rozwojowej Gminy Konopnica wraz ze wskazaniem tendencji obserwowanych w poszczególnych obszarach tematycznych kluczowych dla opracowania strategii rozwoju lokalnego. Diagnoza pozwoli również na sformułowanie problemów występujących w kluczowych obszarach wymagających interwencji oraz identyfikację możliwych do wykorzystania potencjałów. Jest ona jednocześnie podstawą do opracowania analizy SWOT na dalszym etapie prac. Diagnoza opiera się o dane statystyczne zebrane na podstawie Banku Danych Lokalnych, prowadzonego przez Główny Urząd Statystyczny oraz dane gromadzone przez Urząd Gminy Konopnica podczas realizacji zadań własnych. W procesie analitycznym wykorzystano również sektorowe strategie, programy i opracowania dotyczące Gminy Konopnica.

Dokument ma na celu umożliwienie odpowiedniego planowania działań rozwojowych. Współpraca wszystkich interesariuszy w niniejszym zakresie będzie miała kluczowe znaczenie zwłaszcza w odniesieniu do planowania inwestycji, które służyć będą mieszkańcom. Stanowi on również dobrą podstawę do podejmowania decyzji przez władze gminy o sposobie i zakresie dostarczania społecznościom lokalnym wybranych usług publicznych, takich jak np. transport publiczny lub opieka przedszkolna. Strategia może więc przynieść wymierne korzyści, w szczególności przez dostosowanie planów inwestycyjnych do potrzeb i możliwości realizacyjnych Gminy Konopnica.

Strategiczne planowanie działań rozwojowych wychodzi naprzeciw trendom rozwojowym, jakie obserwowane są od kilku lat w politykach i działaniach Unii Europejskiej w odniesieniu do adresowania różnego rodzaju wsparcia finansowego. Odpowiednie przygotowanie samorządów do tego procesu, poprzez przygotowanie wysokiej jakości dokumentów strategicznych, powinno pozwolić na ich dalszy rozwój i doskonalenie w procesie zarządzania gminą.

Niniejszy dokument ma na celu wskazanie władzom i mieszkańcom drogi do zintegrowanego rozwoju Gminy Konopnica w zakresie budowania poczucia tożsamości i zadowolenia jej mieszkańców, kreowania przyjaznego otoczenia oraz tworzenia silnych, dobrze zorganizowanych struktur gminy jako jednostki administracyjnej. Kompleksowe i skoordynowane działania w tym zakresie mają służyć wzmocnieniu pozycji gminy wśród innych jednostek samorządu terytorialnego województwa lubelskiego, w tym szczególnie skupionych wokół miasta Lublin.

1. Przesłanki opracowania Strategii Rozwoju Gminy Konopnica do roku 2030

Pierwszą przesłanką do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Konopnica do roku 2030 jest upływający termin wdrażania obecnej strategii, której realizację przewidziano na lata 2016-2022. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że niniejszy dokument został opracowany po pełnej analizie ex-post dotychczas obowiązującego dokumentu. Zweryfikowano realizację założonych w nim celów i kierunków rozwoju wraz z określeniem konieczności ich kontynuacji w latach kolejnych. Jak wynika z aktualnych trendów rozwojowych: zaawansowane technologie, zmiany klimatu i globalizacja determinują ogólne kierunki rozwoju jednostek samorządu terytorialnego. Niezbędne są zatem konkretne działania obejmujące procesy restrukturyzacyjne i rozwiązania antykrzysowe. W tym, związane z ostatnimi zagrożeniami wywołanymi pandemią COVID. Wymagają one zwrócenia uwagi na obszary, które gorzej radzą sobie z sytuacjami kryzysowymi, posiadają mniejszą odporność i wolniej odbudowują swoją pozycję w gospodarce.

Drugą przesłanką opracowania Strategii Rozwoju Gminy Konopnica do roku 2030 jest nowelizacja ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, która wprowadziła również zmiany w brzmieniu ustawy o samorządzie gminnym. Określiła ona nowe zasady przygotowania dokumentów strategicznych na różnych poziomach wdrażania. Po raz pierwszy w ustawodawstwie krajowym, przepisy określają minimum zasad i uwarunkowań jakie powinna spełnić strategia rozwoju gminy oraz tryb i wymagania w zakresie prowadzenia procesu jej opracowania. Dozwolone jest również zamieszczenie w dokumencie dodatkowych elementów, jeśli tylko jest to uzasadnionym wyborem ze względu na zakres tematyczny podejmowany i kształt danej strategii.

Dotychczas, strategie gminne były opracowywane zgodnie ze standardami przyjętymi na podstawie strategii wyższego rzędu oraz przy zachowaniu pewnej spójności z tymi dokumentami. W chwili obecnej, rola i znaczenie strategii gminnych zostały wzmocnione. Jednostki samorządu terytorialnego mogą przygotowywać strategie gminne, które będą instrumentami służącymi do pozyskiwania środków zewnętrznych, a jednocześnie pełnoprawnymi strategiami rozwoju, stanowiącymi element zintegrowanego systemu zarządzania rozwojem kraju.

Zgodnie z zaleceniami ustawodawcy, dokumenty uchwalone przez gminy przed wejściem w życie znowelizowanych przepisów nie stają się strategiami rozwoju gminy w rozumieniu ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (uzppr) automatycznie. Ich zaklasyfikowanie w ramach tej grupy, umożliwia dostosowanie do wymogów ustawowych i przyjęcie przez odpowiedni organ. Dostosowanie może być zrealizowane albo przez ich aktualizację, albo w procesie przygotowania strategii od początku – w obydwu przypadkach należy tego dokonać zgodnie z procedurą ustawową. Warto również zaznaczyć, że nowe regulacje dotyczące strategii rozwoju gminy są spójne z wymaganiami Unii Europejskiej w kontekście tzw. elementów strategii terytorialnych. Dzięki temu jednostki samorządu terytorialnego mogą przygotowywać strategie, które będą jednocześnie: strategiami rozwoju w rozumieniu uzppr, stanowiącymi element zintegrowanego systemu zarządzania rozwojem

kraju, jak i strategiami terytorialnymi zgodnie z wymogami Unii Europejskiej, pozwalającymi na sięganie po środki zewnętrzne.

Trzecią przesłanką opracowania strategii jest istotna kwestia dotycząca roli tego dokumentu jako narzędzia integrującego społeczność wokół wspólnych problemów i interesów. Włączeni lokalnych interesariuszy w postaci przedstawicieli mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych do procesu formułowania strategii, a następnie jej wdrażania, pozwala na lepszą identyfikację problemów i potrzeb wszystkich grup społecznych. Jest to również bardzo istotne z punktu budowy kompromisu wśród lokalnej społeczności wokół kierunku rozwoju gminy, otwarcie pola publicznej dyskusji i utworzenie podstawy do kontroli przestrzegania wspólnych ustaleń. Niezwykle ważne jest również stworzenie możliwości wspólnego poznawania i doskonalenia procesu zarządzania rozwojem gminy. Partycypacyjne podejście do procesu opracowania strategii pozwala uzyskać od mieszkańców potwierdzenie obranych przez władze kierunków rozwoju. Lokalna społeczność uzyskuje w ten sposób również współodpowiedzialność za sprawy związane z jej otoczeniem. W przypadku strategii rozwoju gminy uzyskujemy w ten sposób istotny aspekt integracji i budowania wspólnoty pomiędzy różnymi grupami lokalnych interesariuszy.

Strategia Rozwoju Gminy Konopnica będzie zatem koncentrować się na wykorzystaniu swoich wewnętrznych potencjałów tak, aby posiadane zasoby i możliwości wzmocniły lokalną gospodarkę w kwestii wzrostu produktywności, skutecznej transformacji społeczno-gospodarczej realizującej cele UE. Wykorzystanie w niniejszym procesie i zaangażowanie środowisk lokalnych: samorządów, podmiotów prywatnych, organizacji pozarządowych będzie bardzo istotnym elementem niniejszego procesu. Jednocześnie należy zwrócić także uwagę na potrzeby w zakresie rozwiązywania problemów charakterystycznych dla gminy Konopnica. Strategia będzie zatem odpowiedzią na potrzebę planowania rozwoju przez mieszkańców gminy. Wspólne programowanie strategiczne docelowo wpłynie na jakość realizowanych zadań oraz możliwości pozyskiwania funduszy unijnych i innych środków zewnętrznych.

2. Ewaluacja ex-post Strategii Rozwoju Gminy Konopnica na lata 2016-2022

Ewaluacja ex-post jest społeczno-ekonomicznym badaniem oceniającym znaczenie przeprowadzonej interwencji w zakresie realizacji potrzeb, na które miała odpowiadać, jak również oceniającym jej niezamierzone efekty. W ramach tego badania, dokonano całościowej oceny interwencji podejmowanej w dokumencie obowiązującym. Dlatego też ewaluację ex-post możemy określać mianem ewaluacji podsumowującej.

Specyfika ewaluacji ex-post polega na tym, że w badaniu uwzględnione zostają realne efekty wprowadzonych interwencji. Poprzez porównanie tego, co powinno zostać osiągnięte dzięki określonym działaniom z tym, co faktycznie osiągnięto, możliwa jest odpowiedź na pytanie: czy cele interwencji zostały zrealizowane? Jeżeli tak, to w jakim stopniu? Weryfikowana jest tym samym przyjęta na etapie programowania zakładana wizja rozwoju

gminy. Natomiast ocena dokonywana w ramach ewaluacji ex-post została przeprowadzona na w oparciu o cztery kryteria:

- skuteczność – w ramach tego kryterium ewaluacja ex-post odpowiada na pytanie: czy, a jeśli tak, to w jakim stopniu zostały osiągnięte cele zrealizowanej interwencji; w tym aspekcie ewaluacja ex-post podsumowuje więc sukcesy oraz niepowodzenia podjętych działań; skoncentrowano się na ocenie mierzalnych efektów, a więc odnieść uzyskiwane skutki interwencji do zakładanych jako docelowych wielkości wskaźników (produktu i rezultatu);
- efektywność – badanie pozwala odpowiedzieć na pytanie, czy obserwowane po zakończeniu interwencji efekty mogły zostać osiągnięte za pomocą mniejszych kosztów;
- użyteczność – ewaluacja pozwala ocenić, na ile osiągnięte dzięki realizacji interwencji efekty odpowiadają rzeczywistym potrzebom/wyzwaniom społeczno-gospodarczym; ewaluacja ex-post ocenia także efekty interwencji, które nie zostały przewidziane (pozytywne oraz negatywne);
- trwałość – ewaluacja ex-post pozwala ocenić, czy efekty będą utrzymywać się po zakończeniu interwencji, jak długo będą widoczne skutki interwencji, kogo będą dotyczyć i jaka będzie ich użyteczność po upływie określonego czasu.

Ewaluacja ex-post gwarantuje poprawę jakości, skuteczności i spójności pomocy funduszy europejskich, a także pomaga w zwiększeniu efektywności zarówno planowania, jak i realizowania projektów i programów operacyjnych. Korzyści, jakie instytucje odnoszą z realizacji badań ex-post, dotyczą szczególnie stałego rozwoju możliwego dzięki obiektywnej ocenie własnych działań.

Tabela 1 – Ewaluacja ex-post Strategii Rozwoju Gminy Konopnica na lata 2016-2022

OBSZAR/CEL	Waryfikacja realizacji	Potrzeba kontynuacji
OBSZAR 1. ROZWÓJ SPOŁECZNO-EKONOMICZNY		
Cel 1.1. Aktywizacja obywatelska mieszkańców i rozwijanie partycypacyjnych metod w zarządzaniu gminą.		
<i>Cel 1.1.a.: Rozwijanie współpracy ze środowiskiem organizacji pozarządowych w formie partnerstw projektowych.</i>	+	+
<i>Cel 1.1.b.: Wprowadzenie finansowych instrumentów wsparcia dla organizacji pozarządowych.</i>	+	+
<i>Cel 1.1.c.: Monitorowanie jakości usług publicznych przy wykorzystaniu elementów „Programu Aktywności Samorządowej...”.</i>	+	-
<i>Cel 1.1.d.: Wspieranie inicjatyw w sferze obywatelskiej, kulturalnej, społecznej i sportowej.</i>	+	+
Cel 1.2. Rewitalizacja społeczna i działanie na rzecz integracji społecznej mieszkańców gminy.		
<i>Cel 1.2.a.: Wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej w postaci spółdzielni socjalnych.</i>	-	+
<i>Cel 1.2.b.: Promowanie aktywności seniorów na terenie gminy.</i>	+	+
<i>Cel 1.2.c.: Zapewnienie dostępu do usług w zakresie opieki dziennej nad</i>	+	+

<i>osobami starszymi i niepełnosprawnymi na terenie gminy.</i>		
<i>Cel 1.2.d: Zapewnienie dostępu do usług w zakresie rehabilitacji dla osób niepełnosprawnych.</i>	+	+
<i>Cel 1.2.e: Organizacja transportu dla osób niepełnosprawnych na terenie gminy.</i>	+	+
Cel 1.3. Promocja gospodarki lokalnej, zatrudnienia i aktywizacji zawodowej na terenie gminy.		
<i>Cel 1.3.a: Podniesienie jakości zarządzania poprzez wsparcie szkoleniowo-doradcze dla przedsiębiorców z terenu gminy.</i>	-	+
<i>Cel 1.3.b.: Podniesienie jakości funkcjonowania gospodarstw rolnych poprzez wsparcie doradcze dla rolników z terenu gminy.</i>	-	+
<i>Cel 1.3.c.: Stała współpraca gminy z przedsiębiorcami.</i>	+	+
<i>Cel 1.3.d.: Przygotowanie terenów inwestycyjnych pod działalność gospodarczą.</i>	+	+
Cel 1.4. Rozwój edukacji w gminie.		
<i>Cel 1.4.a: Podnoszenie jakości kształcenia na szczeblu podstawowym.</i>	+	+
<i>Cel 1.4.b: Podniesienie kompetencji kadry nauczycielskiej.</i>	+	+
<i>Cel 1.4.c: Wprowadzenie badań predyspozycji indywidualnych uczniów pod kątem ich ścieżki edukacyjnej i zawodowej.</i>	-	+
<i>Cel 1.4.d: Promowanie edukacji na rzecz przedsiębiorczości.</i>	+	+
Cel 1.5. Poprawa jakości usług w zakresie ochrony zdrowia i życia w gminie.		
<i>Cel 1.5.a: Promowanie profilaktyki zdrowotnej na terenie gminy.</i>	+	+
<i>Cel 1.5.b: Budowa mieszkań chronionych dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.</i>	+	+
<i>Cel 1.5.c: Wzmocnienie stanu ochrony przeciwpożarowej na terenie gminy.</i>	+	+
<u>OBSZAR 2. OCHRONA I PROMOCJA DZIEDZICTWA KULTUROWO-PRZYRODNICZEGO GMINY</u>		
Cel 2.1. Budowa marki Gminy Konopnica.		
<i>Cel 2.1.a: Stworzenie jednolitego i spójnego systemu identyfikacji wizualnej gminy.</i>	+	+
<i>Cel 2.1.b: Zaangażowanie mieszkańców i przedsiębiorców w promocję gminy.</i>	+	+
<i>Cel 2.1.c: Promocja imprez lokalnych.</i>	+	+
<i>Cel 2.1.d.: Promowanie produktów lokalnych z terenu gminy.</i>	+	+
Cel 2.2. Rewitalizacja miejscowości z terenu Gminy Konopnica.		
<i>Cel 2.2.a: Rewitalizacja miejscowości z terenu Gminy Konopnica.</i>	+	+
<i>Cel 2.2.b: Wykorzystanie potencjału targowiska gminnego.</i>	+	+
<i>Cel 2.2.c: Zagospodarowanie dawnego grodziska w Motyczu.</i>	-	+
<i>Cel 2.2.d: Renowacja obiektów zabytkowych w partnerstwie publiczno-prywatnym.</i>	-	+
Cel 2.3. Stworzenie kompleksowej oferty w dziedzinie turystyki weekendowej i rekreacji.		
<i>Cel 2.3.a: Promocja sportu, turystyki weekendowej i rekreacji na terenie gminy.</i>	+	+
<i>Cel 2.3.b: Rozbudowa ścieżek rowerowych w gminie.</i>	+	+
<i>Cel 2.3.c: Rozbudowa tras do jazdy konnej w gminie.</i>	-	-

<i>Cel 2.3.d: Wspieranie przedsięwzięć z zakresu rozwoju infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.</i>	+	+
Cel 2.4. Dbłość o jakość środowiska naturalnego gminy.		
<i>Cel 2.4.a: Promowanie postaw proekologicznych.</i>	+	+
<i>Cel 2.4.b: Zwiększenie efektywności zbiórki śmieci na terenie gminy.</i>	+	+
<i>Cel 2.4.c: Ochrona i wykorzystanie potencjału rzek Czechówki i Ciemięgi.</i>	-	+
<i>Cel 2.4.d: Termomodernizacja obiektów na terenie gminy.</i>	+	+
<i>Cel 2.4.e: Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego poprzez wsparcie rozwoju infrastruktury OSP.</i>	+	+
OBSZAR 3. POPRAWA INFRASTRUKTURY GMINNEJ		
Cel 3.1. Poprawa efektywności funkcjonowania układu komunikacyjnego.		
<i>Cel 3.1.a: Rozbudowa infrastruktury dróg gminnych i powiatowych.</i>	+	+
<i>Cel 3.1.b: Włączenie gminy w zintegrowany system transportu podmiejskiego.</i>	+	+
<i>Cel 3.1.c: Stworzenie dworca przesiadkowego stacja PKP Motycz z niezbędną infrastrukturą w Kozubszczyźnie</i>	+	-
Cel 3.2. Uzbrojenie gminy w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną.		
<i>Cel 3.2.a: Rozbudowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach gminy.</i>	+	+
<i>Cel 3.2.b: Rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowościach gminy.</i>	+	+
<i>Cel 3.2.c: Rozwój oczyszczalni przydomowych.</i>	+	+
Cel 3.3. Rozwój gospodarki niskoemisyjnej i poprawa efektywności energetycznej gminy.		
<i>Cel 3.3.a: Wsparcie działań z zakresu rozwoju odnawialnych źródeł energii.</i>	+	+
<i>Cel 3.3.b: Ograniczenie emisji dwutlenku węgla z kotłowniach węglowych.</i>	+	+
Cel 3.4. Rozwój infrastruktury teleinformatycznej w gminie.		
<i>Cel 3.4.a: Rozbudowa sieci Internetu szerokopasmowego.</i>	+	+
<i>Cel 3.4.b: Rozwój e-usług świadczonych na terenie gminy.</i>	-	+
Cel 3.5. Poprawa jakości przestrzeni publicznej w gminie.		
<i>Cel 3.5.a: Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.</i>	-	+
<i>Cel 3.5.b: Stworzenie nowej numeracji porządkowej budynków i nazewnictwa ulic.</i>	-	+
<i>Cel 3.5.c: Budowa, przebudowa i wyposażenie placówek edukacyjnych.</i>	+	+
<i>Cel 3.5.d: Budowa, przebudowa i wyposażenie pozostałych obiektów użyteczności publicznej.</i>	+	+

Źródło: opracowanie własne.

Analizując poszczególne cele rozwojowe Gminy Konopnica z lat 2016-2022 należy zauważyć, że skupiają się one na bardzo szerokiej tematyce. Oznacza to, że mają odpowiadać wszelkie problemy zidentyfikowane na etapie opracowania strategii. Przygotowanie dokumentu strategicznego jest procesem, w którym należy zebrać oczekiwania mieszkańców, a następnie dokonać ich agregacji i systematyzacji. Takie podejście pozwala przygotować dokument umożliwiający prowadzić władze samorządowe w drodze do zaspokojenia potrzeb występujących na obszarze danej gminy. Dokonanie analizy ex-post

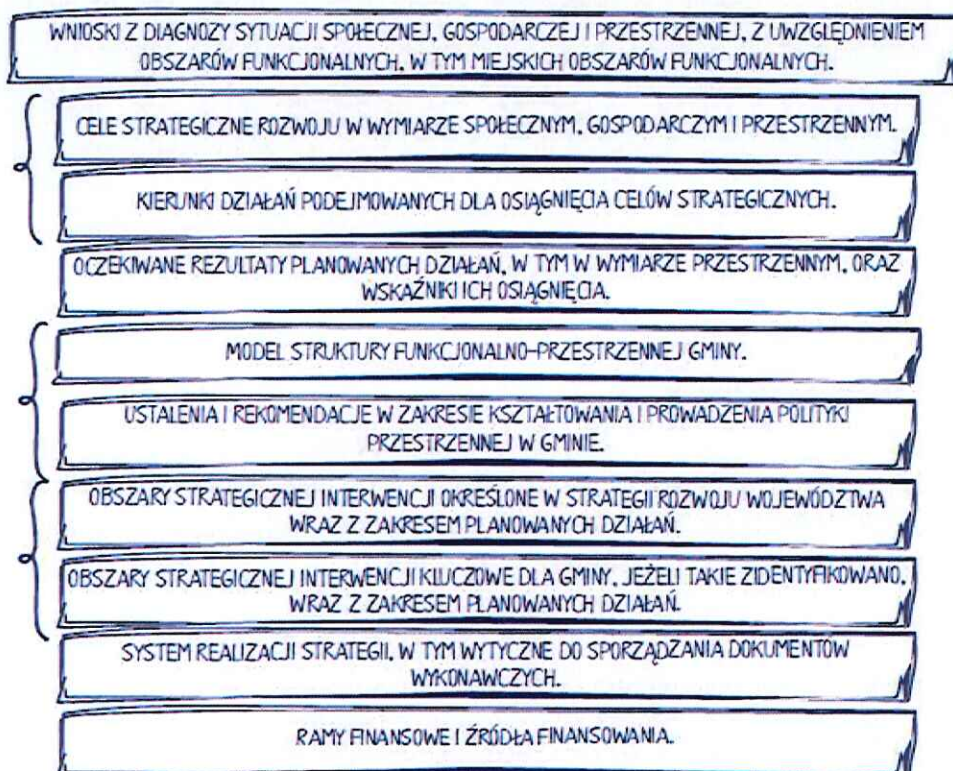
obowiązującej strategii pomaga opracować odpowiednie cele strategiczne i operacyjne na przyszłość. Dlatego też, proces ten jest niezmiernie istotny. Jeżeli chodzi o Strategię Rozwoju Gminy Konopnica na lata 2016-2022 najistotniejszy wydaje się wniosek, iż skupia się ona na 3 obszarach tematycznych: rozwój społeczno-ekonomiczny, ochrona i promocja dziedzictwa kulturowo-przyrodniczego gminy oraz poprawa infrastruktury gminnej. Z uwagi na to, że część celów w zakresie wymienionych obszarów znajduje się w trakcie realizacji bądź jeszcze nie została zrealizowana. Należy zatem w znaczny sposób powiązać dokumenty strategiczne poprzez przenikanie się obszarów i celów rozwojowych przedstawionych w strategii.

Warto jednocześnie zaznaczyć, że podejmowane dotychczas w ramach obowiązującej strategii działania były zazwyczaj skuteczne, efektywne, użyteczne i trwałe. Jednak głównie z uwagi na ograniczenia finansowe, nie wszystkie cele zostały zrealizowane. Część z nich osiągnięto tylko częściowo, a część pozostaje w trakcie realizacji poprzez realizowane obecnie działania inwestycyjne i nieinwestycyjne. Taki stan rzeczy prowadzi do wniosku, iż znaczna większość celów założonych na poziomie poprzedniej strategii powinna zostać utrzymana i przeniesiona na kolejny okres realizacji dokumentu strategicznego.

3. Zakres i metodyka opracowania strategii

Minimalny zakres strategii rozwoju gminy określa art. 10e ustawy o samorządzie gminnym. Strategia powinna zawierać elementy wskazane na poniższym rysunku.

Rysunek 1 – Zakres Strategii Rozwoju Gminy Konopnica

Źródło: Ministerstwo Funduszy i Polityki Rozwoju, <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony>

Zgodnie z wymogami ustawy o samorządzie gminnym, Strategia Rozwoju Gminy Konopnica sporządzona została w formie tekstowej oraz graficznej. Forma graficzna obrazuje przede wszystkim takie elementy jak: model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy oraz obszary strategicznej interwencji. W ramach prac nad dokumentem posłużono się również zobrazowaniem poszczególnych elementów diagnozy i innych elementów części strategicznej. Strategia Rozwoju Gminy Konopnica została również poddana wszelkim procesom konsultacyjno-uzgodnieniowym przewidzianym w ustawach, tj. uprzedniej ewaluacji trafności (art. 10a ust 2 uzppr), konsultacjom społecznym (art. 6 ust 3 uzppr), strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko (art. 46 ust 1 pkt 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku (...), oraz opiniowaniu przez Zarząd Województwa (art. 10g ust 5 i 6 usg).

Metodyka zastosowana w procesie opracowania dokumentu zakłada podział prac na cztery zasadnicze etapy, które prowadzą do stworzenia dokumentu o wysokiej wartości merytorycznej i wdrożeniowej. W każdym z etapów wykorzystano zasady dotyczące sposobu przygotowania poszczególnych elementów z dbałością o najwyższą jakość.

Rysunek 2 – Etapy prac nad Strategią Rozwoju Gminy Konopnica

Źródło: opracowanie własne.

Etap I – Diagnoza i wnioski

W niniejszym etapie dokonano analizy danych w obszarach społecznych, gospodarczych i środowiskowych pod kątem problemów i potencjałów rozwojowych Gminy Konopnica. Zidentyfikowano kluczowe zjawiska i trendy wpływające na rozwój obszaru. Niniejszy etap składa się m.in. z następujących działań:

- warsztat diagnostyczny z przedstawicielami Gminy Konopnica,
- analiza obowiązujących dokumentów strategicznych,
- przeprowadzenie ankiety partycypacyjnej wśród mieszkańców,
- opracowanie diagnozy obszaru wsparcia wraz z wnioskami.

Etap II – Założenia programowe

Etap ten polegał przede wszystkim na zdefiniowaniu misji, głównych obszarów działania oraz pożądaných zmian, do których powinny one doprowadzić. Na tym etapie określone więc zostały najważniejsze cele wynikające z diagnozy. Zidentyfikowano również główne obszary strategiczne. Wypracowanie założeń programowych składało się m. in. z następujących działań:

- opracowanie przesłanek tworzenia, metodyki i zakresu strategii,
- określenie wymiaru terytorialnego wsparcia i struktury funkcjonalno-przestrzennej,
- analiza SWOT i określenie celów strategicznych, operacyjnych oraz kierunków działań,
- warsztat strategiczny dla przedstawicieli jst i lokalnych interesariuszy.

Etap III - Opracowanie projektu

Jest to etap polegający na konkretyzacji wcześniejszych ustaleń poprzez nakreślenie konkretnych wyzwań, które należy podjąć. W jego ramach określono również realizatorów oraz ramy finansowe umożliwiające wykonanie zaplanowanych zadań. Działania zrealizowane w ramach niniejszego etapu to m. in.:

- opracowanie planu operacyjnego i finansowego wdrażania strategii,
- zaplanowanie systemu realizacji i monitoringu strategii oraz sposobu włączenia lokalnych interesariuszy w proces jej wdrażania,
- identyfikacja kierunków działań i projektów realizujących postanowienia strategii,

Etap IV - Konsultacje zewnętrzne

Jest to ostatni etap przygotowania dokumentu strategicznego. Ma on na celu weryfikację zasadności opracowanego zakresu dokumentu strategicznego oraz zgodności z dokumentami i przepisami prawa powszechnie obowiązującego. Etap składa się m. in. z następujących działań:

- przeprowadzenie konsultacji społecznych dokumentu – w tym warsztatów konsultacyjnych,
- przeprowadzenie ewaluacji ex-ante,
- opiniowanie przez ZWL w zakresie sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji dot. kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie,
- opiniowanie przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w zakresie zasadności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko.

W procesie opracowania Strategii Rozwoju Gminy Konopnica zastosowano model partycypacyjno-ekspertski. Zakłada on wiodącą rolę ekspertów zewnętrznych oraz udział przedstawicieli różnych grup interesariuszy w procesie opracowania i konsultowania dokumentu strategii. Wszelkie działania były realizowane zgodnie z dobrymi praktykami

partycypacji społecznej i partnerstwa. Położono nacisk na uspołecznienie kolejnych etapów prac na strategię, przy wykorzystaniu doświadczeń lokalnej społeczności, podmiotów publicznych i prywatnych. Zasadę partnerstwa i współpracy z interesariuszami zastosowano również w proponowanym systemie wdrażania strategii.

Należy również zaznaczyć, że w procesie opracowania strategii zachowano spójność z dokumentami nadrzędnymi na poziomie krajowym i regionalnym. Zwrócono szczególną uwagę na spójność z założeniami polityki regionalnej Państwa. Dlatego też strategia jest spójna z kierunkami i obszarami interwencji oraz celami określonymi w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030 oraz Projektem Strategii Ponadlokalnej Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego. Dodatkowo, dostosowano rodzaj i zakres interwencji oraz system wdrażania strategii do wyzwań i uwarunkowań perspektywy finansowej UE 2021 – 2027 opierając się na zasadach obowiązujących w dokumentach strategicznych i operacyjnych na szczeblu regionalnym, krajowym i unijnym.

4. Synteza diagnozy – najważniejsze wnioski

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Konopnica prezentuje dane dotyczące obszaru poddanego analizie w ujęciu dynamicznym i porównawczym w kluczowych dla jego rozwoju sektorach. Diagnoza została opracowana z wykorzystaniem statystyki publicznej i właściwych opracowań analitycznych. Analiza została podzielona na sześć głównych rozdziałów i kilka podrozdziałów na które składają się:

1. Uwarunkowania geograficzno-przyrodnicze
 - 1.1 Położenie
 - 1.2 Walory przyrodnicze
 - 1.3 Uwarunkowania klimatyczne
2. Społeczeństwo
 - 2.1 Struktura ludności
 - 2.2 Aktywność społeczna mieszkańców
 - 2.3 Opieka nad dziećmi do lat 3
 - 2.4 Oświata i wychowanie przedszkolne
 - 2.5 Polityka senioralna
3. Aktywność gospodarcza
 - 3.1 Rynek pracy
 - 3.2 Sektor rolniczy
 - 3.3 Sektor przedsiębiorstw
4. Jakość życia
 - 4.1. Drogi i transport
 - 4.2. Zasoby mieszkaniowe
 - 4.3. Ochrona zdrowia i opieka społeczna
 - 4.4. Sieć rozdzielcza
 - 4.5. Zagospodarowania odpadów
 - 4.6. Bezpieczeństwo mieszkańców

5. Atrakcyjność turystyczna i kulturowa

6. Zarządzanie i finanse

6.1 Finanse

6.2 Dokumenty strategiczne

Zakres czasowy analizy w przypadku większości zagadnień obejmuje lata 2016–2020. Jeżeli możliwe było zaprezentowanie nowszych informacji i danych, które wnoszą wartość dodaną do części analitycznej, to również je przedstawiono. Niekiedy dane statystyczne obejmowały wcześniejsze lata, co wynika z cykliczności przeprowadzania przez Główny Urząd Statystyczny w Warszawie badań tematycznych, np. Powszechnego Spisu Rolnego.

Diagnoza przedstawia Gminę Konopnica zarówno pod względem opisowym jak i statystycznym z wykorzystaniem licznych tabel, wykresów i map. W procesie analitycznym wykorzystano szereg wskaźników statystycznych, uwzględniających różnorodne aspekty szeroko rozumianego potencjału społeczno-gospodarczego i przestrzennego. Źródłem informacji były przede wszystkim bazy danych Głównego Urzędu Statystycznego oraz dane pochodzące od instytucji zewnętrznych. Całość diagnozy została podsumowana w niniejszym rozdziale jako syntetyczne wskazanie najważniejszych wniosków wynikających z części diagnostycznej. Zebrane zestawienie pozwoli w dalszej części prac na przygotowanie analizy SWOT oraz określenie celów i kluczowych kierunków rozwoju gminy. Synteza diagnozy została sporządzona w zakresie sześciu rozdziałów tematycznych:

1. Uwarunkowania geograficzno-przyrodnicze

- Gmina Konopnica leży w środkowo-zachodniej części województwa lubelskiego, wchodząc w skład powiatu lubelskiego ziemskiego.
- Istotną cechą jest jej położenie w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Lublin.
- Gmina Konopnica jest także częścią Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego (LOM).
- Powierzchnia gminy wynosi 93 km² i jest to wartość niższa od przeciętnej dla gmin województwa, a także dla powiatu.
- Osadnictwo na terenie gminy cechuje się wysokim stopniem rozproszenia.
- Brakuje również głównego ośrodka osadniczego, skupiającego najważniejsze funkcje. Dlatego też, najważniejsze punkty administracyjne i usługowo-handlowe są rozproszone.
- Przez obszar gminy przebiegają szlaki komunikacyjne o znaczeniu ogólnokrajowym: droga krajowa nr 19 oraz zachodnia część obwodnicy Lublina.
- Duże znaczenie ma także przecinająca gminę droga wojewódzka nr 747, łącząca Konopnicę z mostem na Wiśle w miejscowości Kamień.
- Przez gminę Konopnica przebiega linia Warszawa – Lublin, która odgrywa ważną rolę w transporcie kolejowym.
- Widoczny jest również stopniowy proces wypierania krajobrazu typowo rolniczego przez krajobraz jednorodzinnych osiedli podmiejskich o charakterze willowym.

- W Gminie Konopnica nie występują żadne obszary objęte Systemem Chronionego Krajobrazu.
- Można wyróżnić tereny cenne przyrodniczo dla lokalnej społeczności.
- Sieć rzeczna na terenie gminy jest słabo rozwinięta.
- Istotne znaczenie dla rozwoju rekreacji mają te tereny Gminy Konopnica, które sąsiadują z Zalewem Zemborzyckim i Starym Gajem.
- Położenie gminy gwarantuje dobre warunki do produkcji energii elektrycznej ze słońca co umożliwia szerokie pole do wykorzystania instalacji OZE.
- Globalne objawy zmian klimatu są obserwowane również na terenie Gminy Konopnica.

2. Społeczeństwo

- Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. Gminę Konopnica zamieszkuje 14 267 osób.
- Liczba ludności w gminie regularnie rośnie. Corocznie jest to wzrost na poziomie 174-235 mieszkańców.
- Gmina Konopnica charakteryzuje się zrównoważoną strukturą demograficzną płci. Nieznaczna większość mieszkańców gminy stanowią kobiety (51%).
- Natomiast na tle innych gmin powiatu lubelskiego liczba ludności Gminy Konopnica plasuje ją wśród trzech najliczniej zaludnionych jednostek samorządu terytorialnego.
- W przypadku Gminy Konopnica, od 2016 roku gęstość zaludnienia na 1 km² wzrosła z poziomu 144 mieszkańców do poziomu 153.
- Gmina Konopnica stale przyciąga nowych mieszkańców. Współczynnik salda migracji w latach 2016-2020 był dodatni i oscylował w granicach 146 – 207 nowych mieszkańców rocznie.
- Niepokojącą tendencją jest regularny wzrost liczby mieszkańców w grupie 65+ co świadczy o ogólnym starzeniu się społeczeństwa w Gminie Konopnica.
- Dla Gminy Konopnica wartość wskaźnika obciążenia demograficznego osobami starszymi zwiększyła się z poziomu 20,7 w 2016 r. do poziomu 23,6 w roku 2020.
- Aktywność społeczna mieszkańców kształtowana jest przede wszystkim poprzez działania realizowane przez organizacje pozarządowe działające na terenie gminy.
- Bardzo ważnym elementem aktywności mieszkańców jest również ich zaangażowanie w sferze społeczno-religijnej.
- Bardzo istotnym elementem budowania aktywności społecznej mieszkańców są: Biblioteka Publiczna Gminy Konopnica oraz jej filie – w Motyczu, Radawcu Dużym i Zemborzycach Tereszańskich.
- Istotnym wyznacznikiem aktywności społecznej mieszkańców są również Koła Gospodyń Wiejskich. Reprezentują one interesy i działają na rzecz wszechstronnego rozwoju terenów wiejskich i poprawy sytuacji społeczno-zawodowej kobiet oraz ich rodzin.
- Na terenie gminy funkcjonuje siedem Kół Gospodyń Wiejskich.

- Na terenie Gminy Konopnica działa jedna placówka opieki dla dzieci do lat 3.
- Możemy zauważyć niewystarczającą ilość miejsc w żłobkach i innych placówkach przeznaczonych do opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.
- Na terenie gminy działa 5 przedszkoli niepublicznych, do których uczęszczało według danych na 1 września 2020 r. 231 dzieci.
- W roku szkolnym 2020/2021 na terenie Gminy Konopnica działało 5 szkół podstawowych prowadzonych przez gminę oraz 2 placówki niepubliczne. Razem skupiały one 1161 uczniów.
- Sieć szkół podstawowych zaspokaja potrzeby mieszkańców w zakresie realizacji obowiązku szkolnego.
- Zidentyfikowanym problemem jest nadal mała liczba uczniów w szkołach w stosunku do dzieci zamieszkałych.
- Z uwagi na ogólny trend zwiększania się długości życia, w kolejnych latach spodziewany jest wzrost liczby osób starszych.
- W Gminie Konopnica podejmowane są działania na rzecz seniorów. Niezbędne są kolejne inicjatywy w tym zakresie.

3. Aktywność gospodarcza

- Na przestrzeni lat 2016-2020 liczba osób pracujących regularnie rośnie.
- Wskazuje się na przewagę mężczyzn wśród osób zatrudnionych.
- Możemy zaobserwować wyraźny spadek liczby bezrobotnych na przestrzeni lat 2016 – 2020.
- Należy jednak rozważyć działania w zakresie aktywizacji bezrobotnych z różnych grup oraz wsparcie działań szkoleniowych i edukacyjnych mających na celu podjęcie zatrudnienia przez osoby zamieszkujące Gminę Konopnica.
- Gmina Konopnica pomimo postępującej urbanizacji nadal zachowuje swój rolniczy charakter.
- Wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej wynosi powyżej 100,1 pkt. i jest najwyższy dla wszystkich gmin Lubelszczyzny.
- Na terenie gminy obserwujemy problem rozdrobnienia gospodarstw co może czynić je mniej konkurencyjnymi na rynku.
- W produkcji roślinnej dominuje uprawa zbóż (pszenica i jęczmień), ziemniaków i buraków cukrowych. Na terenie gminy rozwija się także sadownictwo.
- W Gminie Konopnica wg danych na koniec 2020 r. działalność gospodarczą prowadziło 1681 podmiotów gospodarczych sektora prywatnego.
- Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowią znaczną część podmiotów gospodarczych - 1498.
- Ogólna liczba podmiotów na przestrzeni lat 2016-2020 systematycznie wzrasta.
- Dominującą grupą przedsiębiorstw w latach 2016–2020 były mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 pracowników, które w 2020 r. stanowiły ok. 97% wszystkich przedsiębiorstw.

- Według danych z rejestru ewidencji gospodarczej Gminy Konopnica najwięcej zarejestrowanych podmiotów to małe firmy usługowe i handlowe na potrzeby lokalne oraz produkcyjnych.

4. Jakość życia

- Gmina Konopnica cechuje się gęstą siecią dróg, wśród których można wyróżnić: drogę krajową i wojewódzką, drogi powiatowe i gminne.
- Rozbudowa i remonty dróg o niskich standardach nadal pozostają wśród priorytetów inwestycyjnych w gminie.
- Niezbędne są kolejne inwestycje poprawiające jakość i drożność komunikacji w Gminie Konopnica.
- Istotna jest również konieczność rozwoju transportu zbiorowego pomiędzy Gminą Konopnica a Lublinem oraz gminami sąsiednimi.
- Istotną rolę w zakresie komunikacji w Gminie Konopnica pełni również transport kolejowy.
- Uzupełnieniem infrastruktury transportowej jest także trawiaste lotnisko o powierzchni 116ha zlokalizowane w miejscowości Radawiec Duży.
- Należy zwiększyć potencjał lotniska w Radawcu Dużym i Aeroklubu jako miejsca budowania aktywności regionalnej.
- Możemy odnotować stały wzrost liczby mieszkań na terenie Gminy Konopnica. Na koniec 2020 r. ich liczba wynosiła 5101.
- Przeciętna liczba użytkowników jednego mieszkania wynosi około 3.
- Na terenie Gminy Konopnica działa Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Motycz zlokalizowany w miejscowości Marynin.
- Wskazane jest jednak wzbogacenie oferty gminy w zakresie ochrony zdrowia, w szczególności w zakresie usług rehabilitacyjnych.
- Zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy Konopnica realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopnicy.
- Na przestrzeni okresu 2015-2019 liczba osób korzystających środowiskowej pomocy społecznej regularnie spada.
- Możemy zauważyć spadek ilości rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne oraz dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny.
- Od 2018 sieć wodociągowa pozostaje nierozbudowywana i w chwili obecnej wynosi 136,3 km.
- Systematycznie rośnie liczba ludności korzystająca z sieci wodociągowej. Obecnie stanowi 51,13% liczby wszystkich mieszkańców gminy.
- Infrastruktura kanalizacyjna nie jest tak dobrze rozwinięta jak sieć wodociągowa.
- Liczba osób korzystających z kanalizacji to tylko 16,14% ogólnej liczby ludności i 31,57% osób korzystających z sieci wodociągowej na terenie Gminy Konopnica.
- Występują istotne braki w infrastrukturze wodociągowej i kanalizacyjnej.
- Sieć gazowa na terenie gminy jest dość dobrze rozwinięta.

- Gmina Konopnica jest członkiem Związku Gmin PROEKOB - zrzeszenia 15 jednostek samorządu terytorialnego województwa lubelskiego, którego celem jest realizacja wspólnej gospodarki odpadami.
- Miejszem zagospodarowania przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli zamieszkanymi nieruchomości z terenu gminy są instalacje komunalne.
- Zadaniem gminy na kolejne lata jest zwiększanie stopnia odzysku odpadów recyklingowych, a także poprawa stanu świadomości ekologicznej mieszkańców w dziedzinie zbiórki odpadów.
- Odpady zebrane selektywnie stanowią mniej niż połowę wszystkich odpadów.
- Na terenie gminy znajduje się sieć dwunastu OSP (w tym 3 należących do KSRG), zrzeszających ponad 370 członków. Są to jednostki typu „S”, czyli posiadające wozy pożarnicze.
- W 2020 r. na terenie gminy Konopnica odnotowano 280 zdarzeń w tym 116 pożarów, 156 miejscowych zagrożeń, 8 alarmów fałszywych.

5. Atrakcyjność turystyczna i kulturowa

- Kultura pełni istotną rolę w kształtowaniu świadomości i tożsamości lokalnej.
- Na terenie gminy znajdują się prężnie działające Koła Gospodyń Wiejskich.
- W gminie realizowane są liczne projekty „miękkie” z zakresu kultury.
- Gmina Konopnica posiada dobre warunki do rozwoju turystyki codziennej i weekendowej.
- Urozmaicony krajobraz, malownicze miejsca widokowe, nieskażone środowisko stanowią bazę dla rozwoju turystyki.
- Na terenie gminy znajdują się turystyczne szlaki rowerowe wymagające odpowiedniego zagospodarowania i wykorzystania.
- Wśród obiektów o wartości historycznej na terenie gminy nie ma zabytku, który generowałby duży ruch turystyczny.
- W rejestrze zabytków Narodowego Instytutu Dziedzictwa znajdują się dwa obiekty: cmentarz parafialny w Konopnicy oraz znajdujący się w miejscowości Motycz zespół dworski z przełomu XIX/XX wieku.

6. Zarządzanie i finanse

- Gmina Konopnica sprawnie realizuje zaplanowany budżet zarówno w zakresie dochodów jak i wydatków.
- Sytuacja finansowa gminy jest stabilna i nie odnotowuje się zjawisk negatywnych w zakresie finansów.
- Gmina Konopnica sprawnie korzysta ze środków unijnych przeznaczanych na jej regularny rozwój.
- Gmina Konopnica posiada 14 dokumentów sektorowych o charakterze strategicznym.

5. Analiza SWOT

Jednym z narzędzi stosowanych do przeprowadzenia analizy strategicznej jest analiza SWOT – zestawienie silnych i słabych stron (odpowiednio: *strengths* oraz *weaknesses*) oraz określenie szans i zagrożeń rozwojowych (*opportunities* oraz *threats*). Metoda ta umożliwia zebranie oraz usystematyzowanie informacji o wewnętrznym potencjale Gminy Konopnica, jak również dostrzeganych barierach, zwracając jednocześnie uwagę na pojawiające się w otoczeniu szanse oraz zagrożenia mające wpływ na jego działalność oraz rozwój.

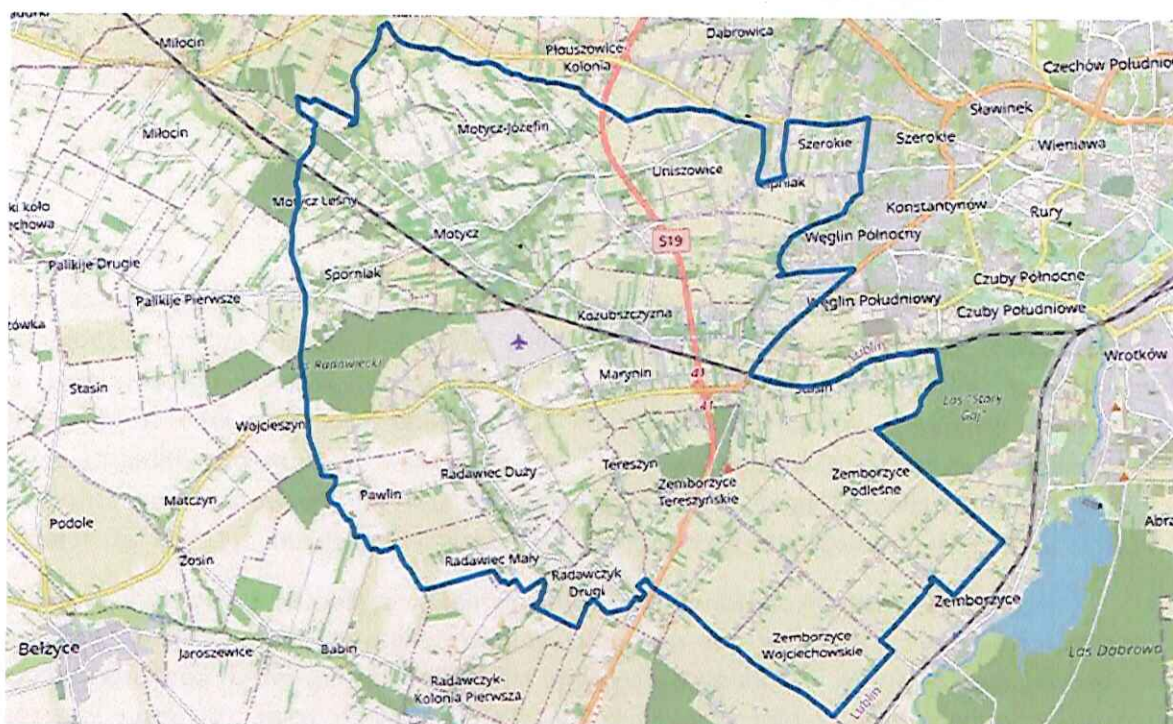
Tabela 2 – Analiza SWOT

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
▪ walory przyrodnicze i krajobrazowe ▪ dziedzictwo kulturowe i zabytki ▪ dobra dostępność komunikacyjna Lublina ▪ znaczna liczba KGW i OSP ▪ stały wzrost liczby mieszkańców ▪ dobre warunki naturalne dla rolnictwa ▪ wysoki poziom edukacji ▪ stosunkowo wysoki udział dochodów własnych w dochodach gminy ▪ relatywnie niski poziom bezrobocia ▪ udział gminy w PROKOB ▪ liczne działania kulturalne ▪ istniejące turystyczne szlaki rowerowe	▪ niewykorzystany potencjał turystyczny ▪ zła dostępność komunikacyjna wewnątrz gminy ▪ problemy społeczne ▪ zbyt mało przedszkoli i żłobków ▪ uboga oferta ośrodków wsparcia seniorów ▪ zaniedbane zabytki ▪ mała liczba uczniów w szkołach w stosunku do dzieci zamieszkałych ▪ rozdrobnienie gospodarstw rolnych ▪ brak wydzielonych i uzbrojonych terenów pod inwestycje przemysłowo-usługowe
SZANSE	ZAGROŻENIA
▪ rozbudowa przestrzeni dla aktywnego wypoczynku ▪ rozwój infrastruktury drogowo-komunikacyjnej ▪ wykorzystanie walorów przyrodniczych ▪ rozwój turystyki ▪ popyt na produkty lokalne ▪ utworzenie miejsc opieki nad dziećmi ▪ rozwój energii ze źródeł odnawialnych ▪ poprawa jakości przestrzeni publicznej ▪ rozwój oferty kulturalnej ▪ cyfryzacja usług ▪ utworzenie ośrodków wsparcia seniorów ▪ współpraca z innymi JST w ramach: LOM, LGD oraz LOT ▪ rozwój transportu zbiorowego do Lublina oraz gmin sąsiednich ▪ wykorzystanie dostępnych funduszy UE ▪ stworzenie zachęcającej oferty dla młodych ludzi	▪ degradacja przestrzeni publicznej ▪ postępujące zmiany klimatyczne ▪ emigracja ludzi młodych proces wypierania krajobrazu rolniczego przez krajobraz jednorodzinnych osiedli ▪ spodziewany wzrost liczby osób starszych ▪ rosnąca ilość odpadów komunalnych ▪ długotrwałe utrzymywanie się pandemii COVID ▪ rosnące koszty utrzymania placówek edukacyjnych ▪ niekorzystne warunki na rynku pracy ▪ zanieczyszczenie środowiska ▪ niestabilność gospodarcza w skali całego kraju ▪ niestabilność przepisów prawa ▪ długotrwałe, skomplikowane i kosztowne procedury planistyczne

Źródło: opracowanie własne

6. Terytorialny wymiar wsparcia

Mapa 1 – Gmina Konopnica

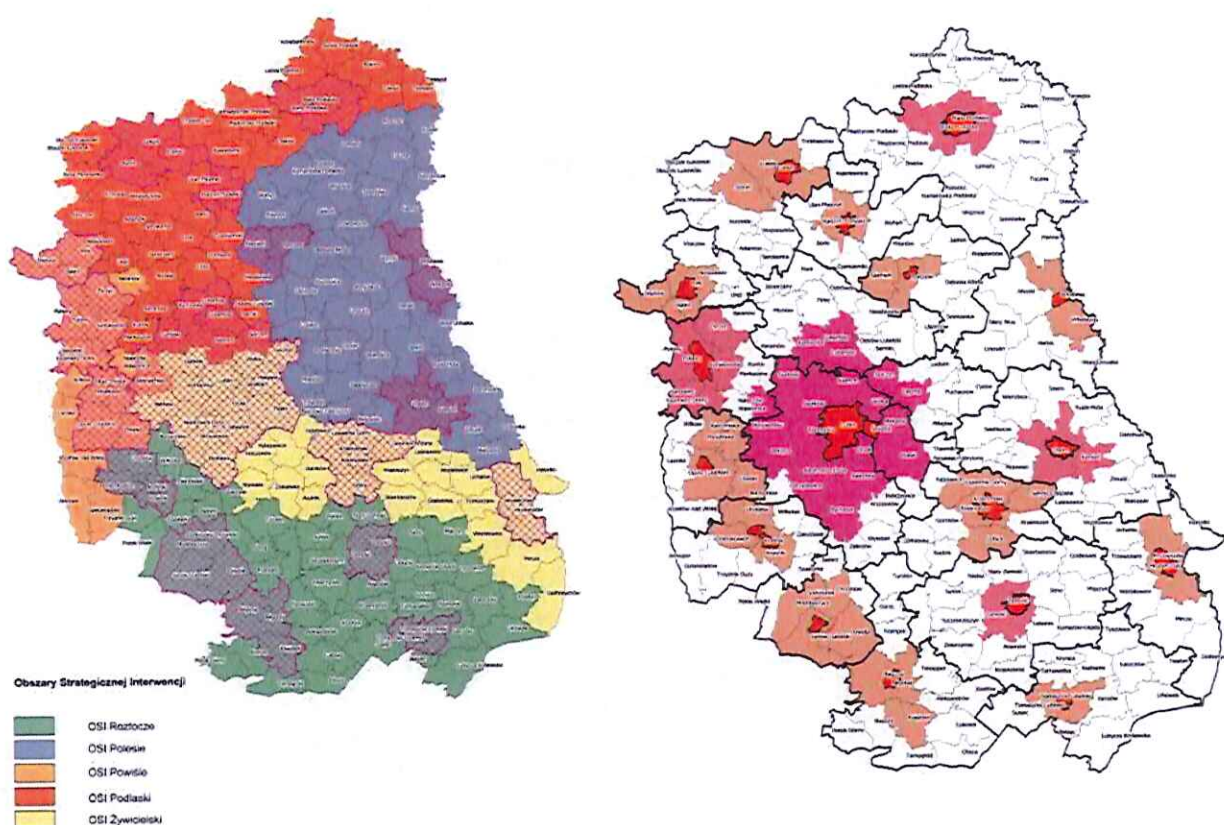

18

6.1. Obszary Strategicznej Interwencji – poziom krajowy i regionalny

Jeżeli chodzi o OSI o znaczeniu krajowym zidentyfikowane na terenie województwa lubelskiego to Gmina Konopnica nie wchodzi w zakres gmin i miast zagrożonych trwałą marginalizacją. Natomiast na poziomie regionu tj. województwa lubelskiego, Gminę Konopnica zidentyfikowano jako część Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego i Obszaru Strategicznej Interwencji Żywicielskiego.

Mapa 2 – Obszary Strategicznej Interwencji w województwie lubelskim

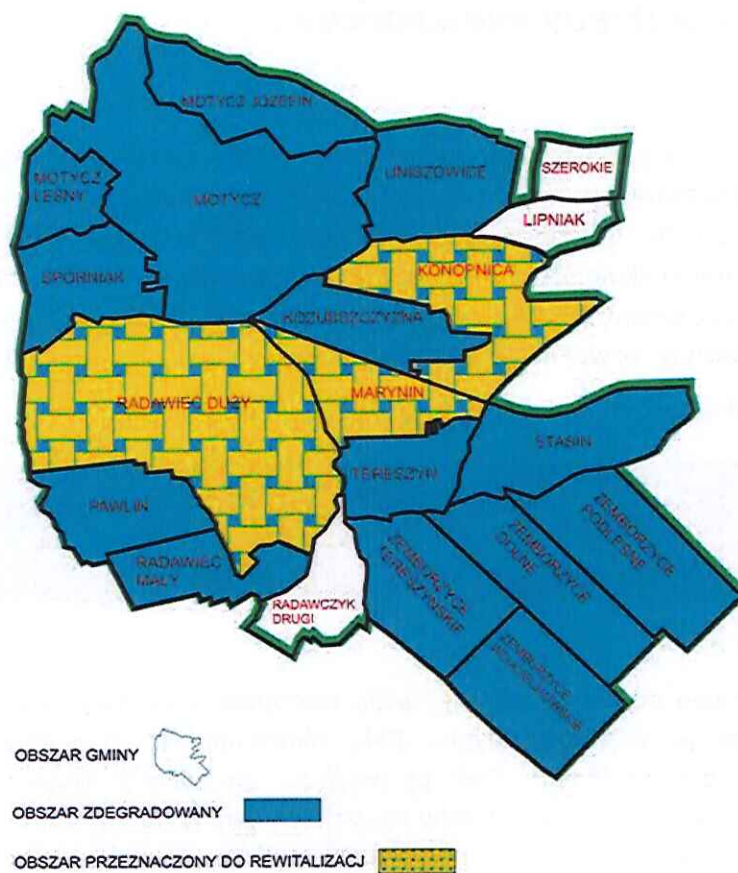
Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku.

W skład Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego wchodzi gminy powiązane ze sobą funkcjonalnie, skupione wokół naturalnego lidera jakim jest Miasto Lublin. Współpraca w obszarze została sformalizowana poprzez zawarcie stosownego porozumienia ze wszystkimi gminami i powiatami tworzącymi LOM. Gmina Konopnica jako członek LOM będzie korzystać ze środków finansowych UE w ramach tzw. Instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Należy również zaznaczyć, że Strategia Rozwoju Gminy Konopnica została opracowana z uwzględnieniem Założeń dla Strategii Ponadlokalnej LOM i jej projektu.

Gmina Konopnica jako członek LOM leży również w części OSI Żywicielskiego. SRWL określa priorytety rozwojowe na poziomie województwa dla tego właśnie obszaru. Wykorzystanie zasobów naturalnych Wyżyny Lubelskiej dla rozwoju konkurencyjnego rolnictwa, rozwój przedsiębiorczości wykorzystującej surowce rolne, ochrona walorów

6.2. Obszary Strategicznej Interwencji – poziom gminny

Mapa 3 – Obszary zdegradowane i przeznaczone do rewitalizacji

20

7. Wizja, cele operacyjne i kierunki działań

Wizja, obszary strategiczne oraz cele operacyjne są wynikiem: prac diagnostycznych, partycypacji mieszkańców wyrażonej w ankietach i konsultacjach oraz warsztatów przeprowadzonych z udziałem przedstawicieli Gminy Konopnica.

Na podstawie analizy danych statystycznych oraz danych otrzymanych od Gminy Konopnica, eksperci zewnętrzni opracowali diagnozę stanu obecnego. Wnioski z dokonanej analizy posłużyły do identyfikacji mocnych i słabych stron oraz czynników sukcesu i ewentualnej porażki realizacji strategii. Działania te, były poddane również ocenie mieszkańców obszaru. Zidentyfikowane problemy, szanse rozwojowe i zagrożenia po uwzględnieniu silnych stron i potencjałów obszaru doprowadziły do sformułowania wizji, która ma zostać osiągnięta w wyniku realizacji Strategii Rozwoju Gminy Konopnica:

Gmina Konopnica miejscem przyjaznym do życia, atrakcyjnym przyrodniczo i infrastrukturalnie, rozwijającym się pod kątem ekonomicznym, a jednocześnie sprawnie funkcjonującą i nowoczesną jednostką administracyjną, otwartą na potrzeby mieszkańców.

Sformułowana wizja strategiczna przedstawia obraz gminy jako atrakcyjnego miejsca do życia dla przedstawicieli wszystkich pokoleń. Mieszkańcy mają zapewniony wysoki poziom życia w nowoczesnym, bezpiecznym, rozwiniętym gospodarczo i infrastrukturalnie, ale jednocześnie czystym i ekologicznym środowisku. Wizja podkreśla więc, że Gminę Konopnica zamieszkują ludzie aktywni, otwarci, serdeczni, którzy wraz z władzami lokalnego samorządu dbają o zrównoważony rozwój dla wspólnych korzyści.

Rysunek 3 – Schemat wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Konopnica

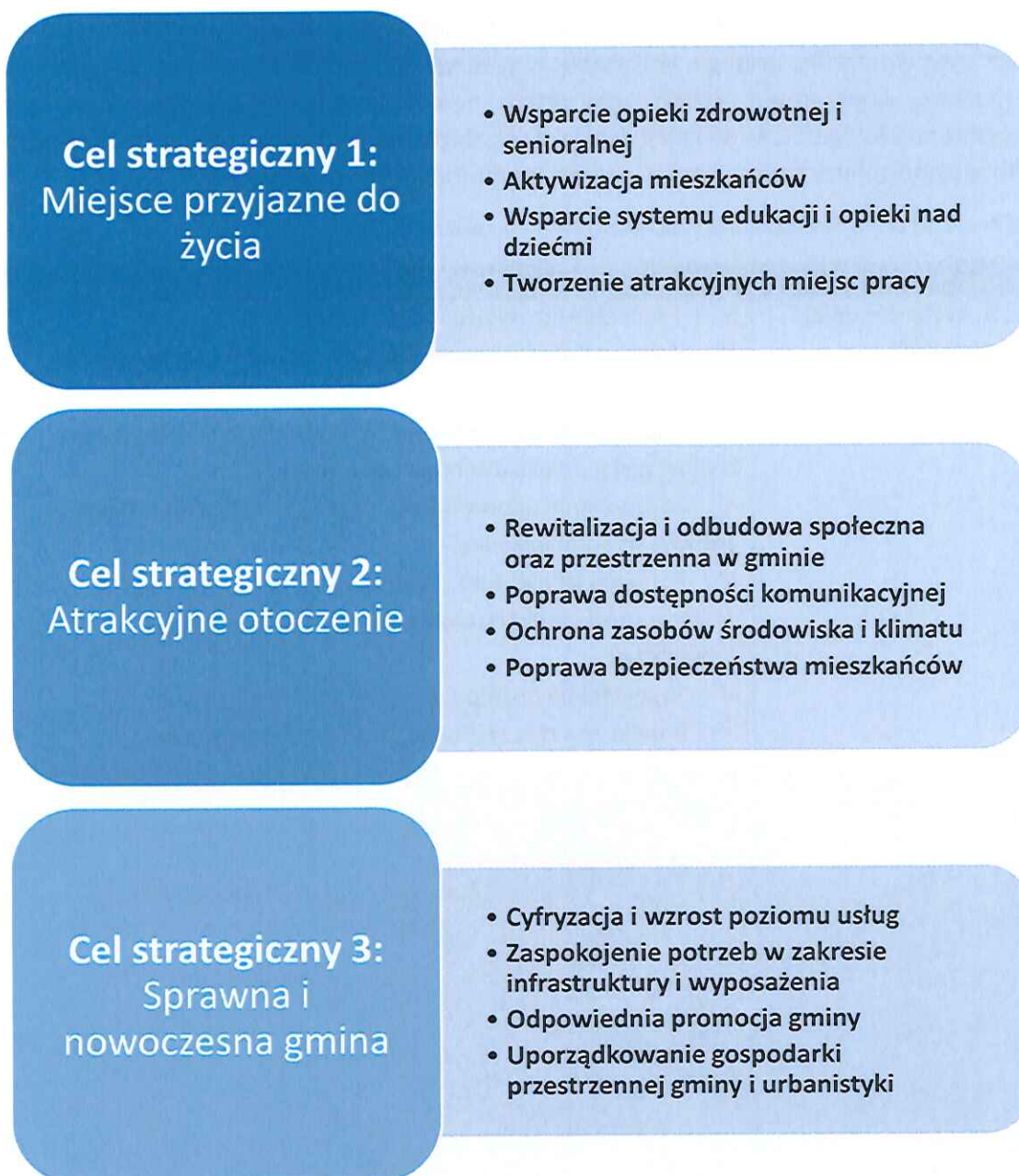

Źródło: Opracowanie własne.

W nawiązaniu do sformułowanej wizji, zaproponowano trzy cele strategiczne oraz uszczegóławiające je cele operacyjne. Cele określone są w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Opisują przejście od sytuacji wyjściowej do sytuacji pożądanej. Odpowiadają one na potrzeby rozwojowe Gminy Konopnica oraz mają stanowić odpowiedź na problemy i potencjały obszaru. Identyfikacja kluczowych zmian niezbędnych do realizacji założonych celów rozwojowych pozwoli na określenie najważniejszych

kierunków interwencji, a następnie instrumentów realizacyjnych (w tym projektów). Instrumenty realizacyjne będą przypisane do poszczególnych celów i kierunków interwencji.

Rysunek 4 – Układ celów strategicznych i celów operacyjnych

Źródło: Opracowanie własne.

Struktura celów w Strategii Rozwoju Gminy Konopnica tworzy logicznie powiązany, spójny system odpowiadający na poszczególne kategorie problemowe. Realizacja zaplanowanych kierunków działań powinna zapewniać osiągnięcie celów operacyjnych wskazanych w ramach trzech głównych celów strategicznych. Należy również zaznaczyć, że kierunki działań planowane w ramach poszczególnych celów wzajemnie się przenikają i uzupełniają. Niejednokrotnie będą mogły zostać zrealizowane dzięki projektom łączącym kilka celów operacyjnych wzmacniając tym samym możliwość uzyskania efektu synergii.

Kierunki działań oznaczają zakres niezbędnych interwencji, które powinny być podejmowane wspólnie przez samorząd oraz jego partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych. Odpowiadają na pytanie „co należy zrobić?”, aby w ramach wybranych celów strategicznych osiągnąć założone cele operacyjne. Kierunki działań (zwane też zadaniami, działaniami, kierunkami interwencji – w zależności od stopnia ich szczegółowości) są podstawą wdrażania strategii. Wskazanie w strategii kierunków działań lub tam gdzie to jest możliwe, konkretnych działań jest zatem bardzo istotnym elementem prac nad dokumentem strategicznym. W kolejnych rozdziałach zostaną określone również oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki monitorujące ich osiągnięcie.

Tabela 3 – Układ Celów Strategicznych, Operacyjnych i Kierunków działań

	Cel Operacyjny	Kierunki działań
Cel Strategiczny 1 - Miejsce przyjazne do życia	1.1. Wsparcie opieki zdrowotnej i senioralnej	✓ Tworzenie i rozwój klubów seniora. ✓ Wsparcie dla Ośrodków Pomocy Społecznej i poprawa ich funkcjonowania. ✓ Poprawa jakości usług opiekuńczych dla seniorów, w tym rehabilitacja, opieka dzienna i całodobowa. ✓ Zapewnienie odpowiedniej jakości infrastruktury wsparcia zdrowia na terenie gminy. ✓ Poprawa jakości funkcjonowania ośrodków zdrowia w zakresie opieki podstawowej i specjalistycznej w tym rehabilitacji. ✓ Zapewnienie dostępu do usług psychologicznych. ✓ Projekty na rzecz rozwoju profilaktyki zdrowotnej.
	1.2. Aktywizacja mieszkańców	✓ Budowa/rozbudowa świetlic w Gminie Konopnica. ✓ Przebudowa dawnej szkoły w Pawlinie wraz z zagospodarowaniem terenu. ✓ Wsparcie różnych form aktywności i spędzania wolnego czasu przez mieszkańców. ✓ Lepsze wykorzystanie istniejącej infrastruktury wspierającej aktywizację mieszkańców (w tym np. Amfiteatr w Motyczu). ✓ Zaangażowanie „nowych” mieszkańców w życie społeczne gminy. ✓ Wsparcie działań umożliwiających organizowanie cyklicznych wydarzeń kulturalnych. ✓ Stworzenie centrum edukacji w oparciu o zasoby Aeroklubu Lubelskiego w Radawcu. ✓ Współpraca Gminy z organizacjami pozarządowymi. ✓ Wsparcie działalności KGW, promocja kultury lokalnej i budowanie tożsamości mieszkańców. ✓ Tworzenie miejsc rekreacji i spędzania wolnego czasu (w tym m. in. siłownie na powietrzu, bezpieczne trasy spacerowe, miejsca dla młodzieży).

Cel Strategiczny 2 - Atrakcyjne otoczenie		✓ Zagospodarowanie i zwiększenie wykorzystania świetlic. ✓ Cykliczne spotkania władz gminy i pracowników UG z mieszkańcami. ✓ Wsparcie dla lokalnych liderów/sołtysów/przewodniczących Ochotniczej Straży Pożarnej.
	1.3. Wsparcie systemu edukacji i opieki nad dziećmi	✓ Tworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. ✓ Zapewnienie odpowiedniej jakości infrastruktury edukacyjnej na terenie gminy poprzez budowę , rozbudowę i dostosowanie do obowiązujących przepisów prawa. ✓ Stworzenie spójnego systemu działań edukacyjnych, społecznych i zawodowych umożliwiającego młodzieży przygotowanie do wejścia na rynek pracy.
	1.4. Tworzenie atrakcyjnych miejsc pracy	✓ Tworzenie obszarów aktywności gospodarczej zlokalizowanych przy najważniejszych ciągach komunikacyjnych w MPZP. ✓ Stworzenie filii PUP i jednostek powiatowych. ✓ Pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców i wsparcie dla mikroprzedsiębiorców. ✓ Promocja i lepsze wykorzystanie targowiska „Zielony Rynek” w Konopnicy.
	2.1. Rewitalizacja i odbudowa społeczna i przestrzenna w gminie	✓ Budowa i remont mieszkań komunalnych/socjalnych. ✓ Rewitalizacja/odbudowa/odtworzenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego w Radawcu Dużym. ✓ Rewitalizacja miejsc zdegradowanych, wyznaczonych w GPR. ✓ Wykorzystanie potencjału „Grodziska” w Motyczu. ✓ Rewitalizacja/odbudowa/odtworzenie terenu wraz z budynkami wokół stacji PKP Motycz w Kozubszczyźnie, będącego w zarządzie PKP S.A. ✓ Poprawa atrakcyjności terenów zielonych.
	2.2. Poprawa dostępności komunikacyjnej	✓ Budowa/przebudowa/modernizacja dróg lokalnych. ✓ Budowa/rozbudowa/modernizacja ścieżek i szlaków rowerowych oraz ciągów pieszo-jezdnych. ✓ Budowa węzłów przesiadkowych, P&R, B&R na terenie gminy. ✓ Połączenie rowerowe z miastem Lublin wraz z systemem wypożyczalni rowerów oraz hulajnóg. ✓ Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego na energooszczędne. ✓ Rozbudowa połączeń wewnątrzgminnych. ✓ Rozwój połączeń autobusów miejskich i linii wewnętrznych z miastem Lublin.

	✓ Edukacja mieszkańców w zakresie zwiększenia wykorzystania węzłów przesiadkowych oraz zalet transportu zbiorowego. ✓ Tworzenie przejść dla pieszych, czyli dla pieszych oraz chodników zgodnie z zasadą dostępności. ✓ Wyposażenie dróg w niezbędne obiekty i urządzenia drogowe służące bezpieczeństwu ruchu pojazdów transportu publicznego. ✓ Bezpieczna przestrzeń publiczna (architektura, transport, produkty) dostosowane do wymagań wszystkich obywateli. ✓ Zakup pojazdów elektrycznych lub hybrydowych przyjaznych dla środowiska np. hybrydowe, elektryczne, wodorowe. ✓ Rozwój małej infrastruktury transportowej: ławki, wiaty przystankowe (w tym wiaty „EKO”), stojaki dla rowerów.
2.3. Ochrona zasobów środowiska i klimatu	✓ Budowa/rozbudowa/modernizacja ujęć wody w gminie. ✓ Budowa/rozbudowa/modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. ✓ Inwestycje w przydomowe oczyszczalnie ścieków ✓ Budowa zbiornika retencyjno-rekreacyjnego. ✓ Ochrona powietrza i łagodzenie zmian klimatu np. poprzez: • Inwestycje w OZE: instalacje fotowoltaiczne i solarne oraz pompy ciepła. • Rozwój elektromobilności – stacje ładowania pojazdów. • Poprawę efektywności energetycznej i zmniejszenie emisji w budynkach prywatnych i użyteczności publicznej. ✓ Wsparcie racjonalnego wykorzystanie zasobów naturalnych. ✓ Wprowadzenie systemów oszczędzania wody w gospodarstwach domowych ✓ Ochrona gleb i wód podziemnych przed zanieczyszczeniem i nadmiernym wykorzystaniem
2.4. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców	✓ Wsparcie dla służb ratunkowych w zakresie zarządzania kryzysowego. ✓ Budowa filii Komisariatu Policji w Bełżycach na terenie Gminy Konopnica. ✓ Stworzenie zintegrowanego systemu zarządzania kryzysowego we współpracy z powiatem lub sąsiednimi gminami. ✓ Wymiana sprzętu, zakup samochodów i innego wyposażenia niezbędnego dla prawidłowego funkcjonowania jednostek OSP.

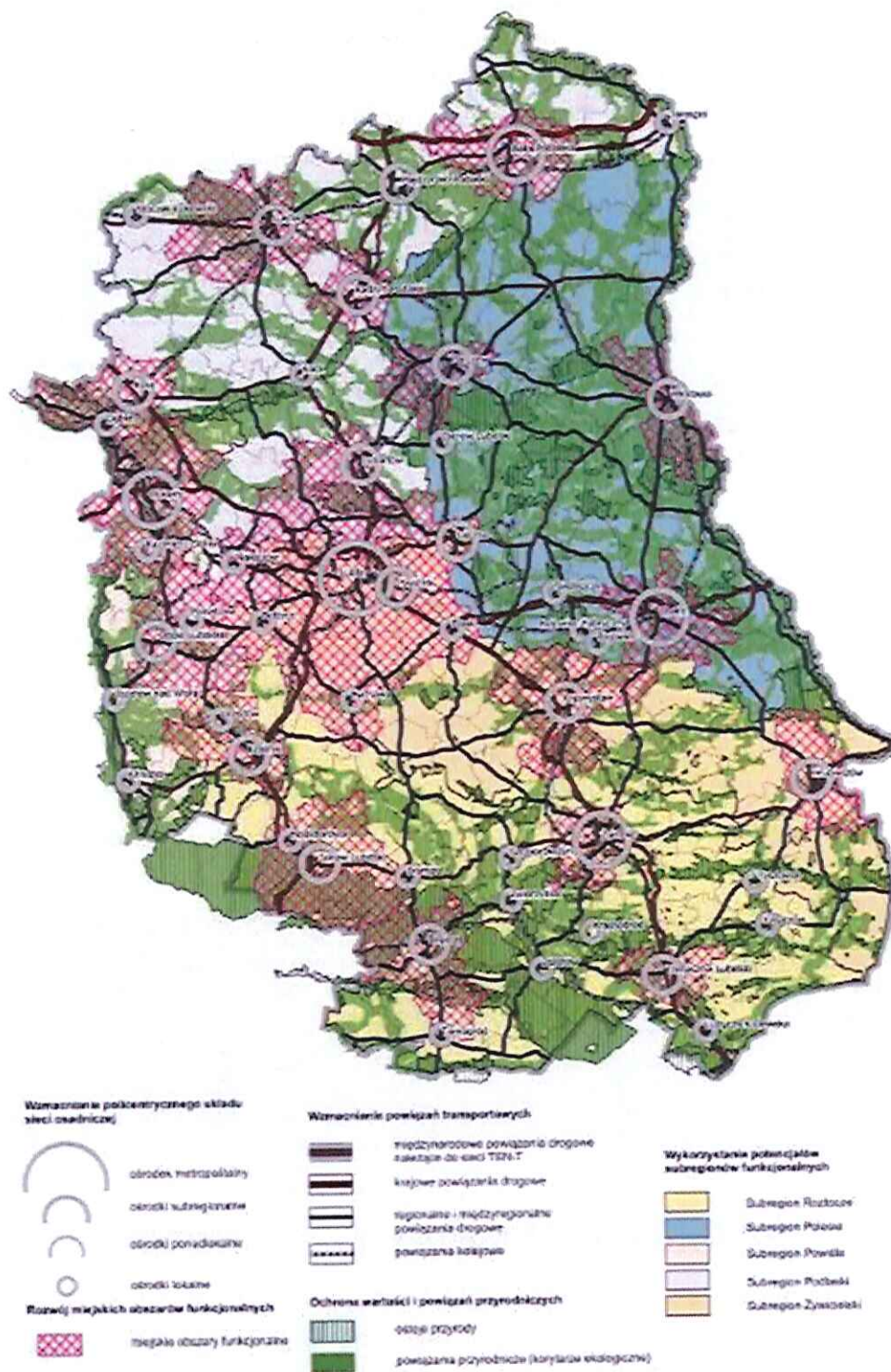
Cel Strategiczny 3 - Sprawna i nowoczesna gmina	3.1. Cyfryzacja i wzrost poziomu usług	✓ Cyfryzacja usług administracyjnych. ✓ Współpraca z powiatem w zakresie możliwości załatwiania spraw poziomu powiatowego w UG. ✓ Outsourcing usług urzędowych. ✓ Poprawa kompetencji cyfrowych wśród mieszkańców. ✓ Zapewnienie dostępu do szerokopasmowego Internetu.
	3.2. Zaspokojenie potrzeb w zakresie infrastruktury i wyposażenia	✓ Rozbudowa budynku Urzędu Gminy wraz z dostosowaniem do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. ✓ Wyposażenie Urzędu Gminy i jednostek podległych w sprzęt poprawiający dostępność usług. ✓ Poprawa dostępności i bezpieczeństwa budynków użyteczności publicznej.
	3.3. Odpowiednia promocja gminy	✓ Poprawa jakości promocji gminy poprzez organizację wydarzeń kulturalnych i sportowych. ✓ Zwiększenie aktywności gminy w zakresie udziału w organizacjach turystycznych. ✓ Współpraca z innymi JST w ramach Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego. ✓ Kampania promocyjna skierowana do nowych podatników podatku dochodowego. ✓ Rozwój oferty turystycznej. ✓ Udział w Lokalnej Grupie Działania. ✓ Wykorzystanie zasobów i potencjału Aeroklubu w zakresie promocji Gminy Konopnica.
	3.4. Uporządkowanie gospodarki przestrzennej gminy i urbanistyki	✓ Przeanalizowanie aktualności studium pod kątem zgłaszanych faktycznych potrzeb inwestora. ✓ Usprawnienie procedur w zakresie wydawania warunków zabudowy. ✓ Uporządkowanie nazewnictwa i numeracji ulic i miejscowości na terenie gminy.

Źródło: Opracowanie własne.

8. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy Konopnica to element strategii rozwoju wymagany na podstawie zapisów ustawy o samorządzie gminnym. Składa się z dwóch powiązanych ze sobą elementów tj. modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie. Podczas prac nad niniejszym elementem wykorzystano informacje zawarte w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Konopnica oraz zadbano o wymaganą zgodność z modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa lubelskiego.

Mapa 4 – Struktura funkcjonalno-przestrzenna województwa lubelskiego

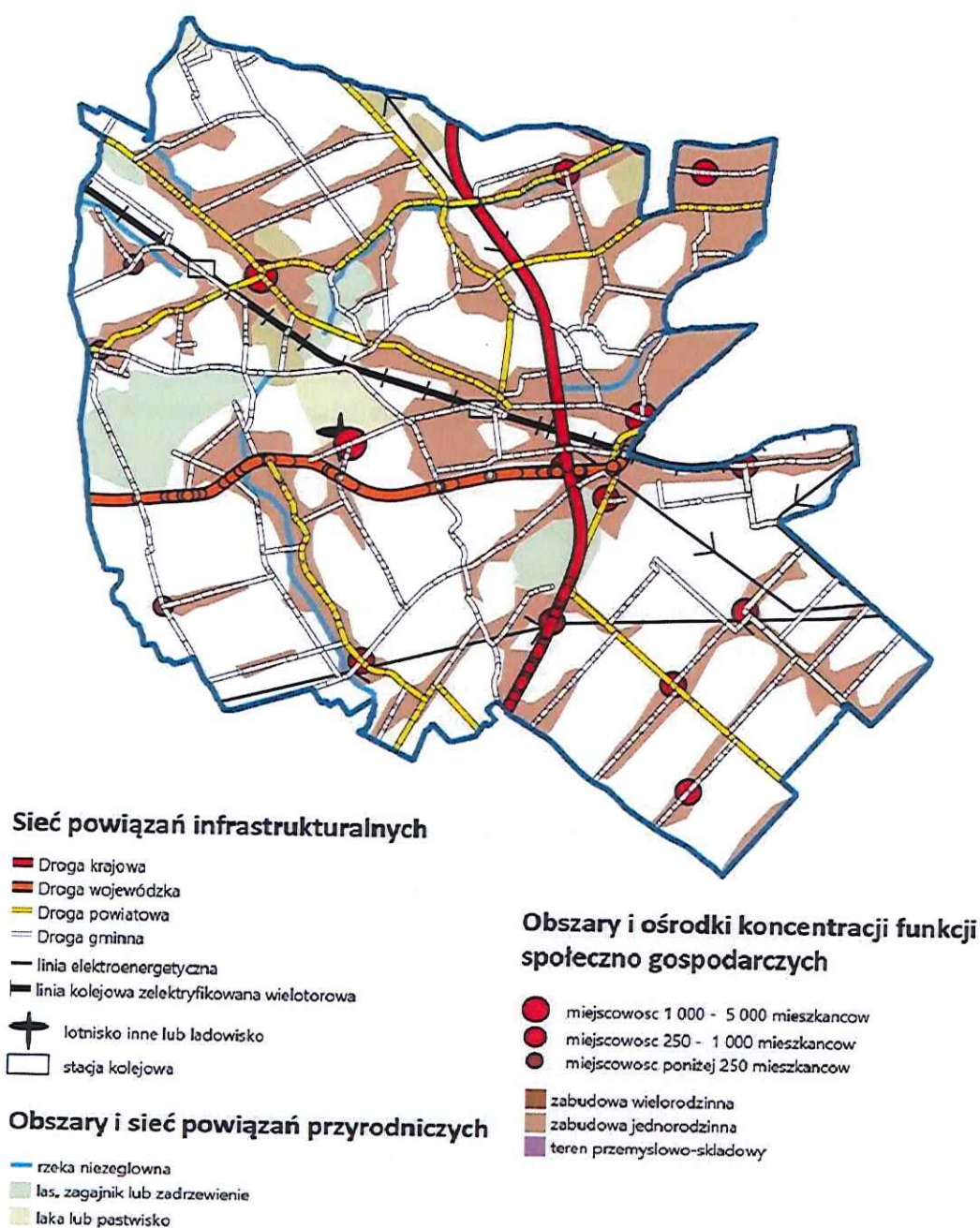

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej woj. lubelskiego określa przestrzenne ramy planowanych w strategii wojewódzkiej działań rozwojowych w regionie. Jednocześnie stanowi płaszczyznę koordynacji przedsięwzięć w przenikających się układach funkcjonalnych tj. układzie naturalnym i antropogenicznym. Uwzględniając zagospodarowanie oraz

występujące zasoby i potencjały, PZPWL wskazuje podstawowe elementy struktury funkcjonalno-przestrzennej, dla których określa się elementy rozwojowe oraz wskazuje działania służące utrzymaniu i wzmocnieniu ich funkcji w odniesieniu do: elementów węzłowych i liniowych układu antropogenicznego, elementów węzłowych i pasmowych układu naturalnego, elementów obszarowych przenikania się układu naturalnego i antropogenicznego. Istnieje zatem potrzeba wzmocnienia spójności i rozwijania powiązań funkcjonalnych w wymiarze regionalnym w ramach modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa lubelskiego.

Mapa 5 – Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Konopnica

Źródło: opracowanie własne.

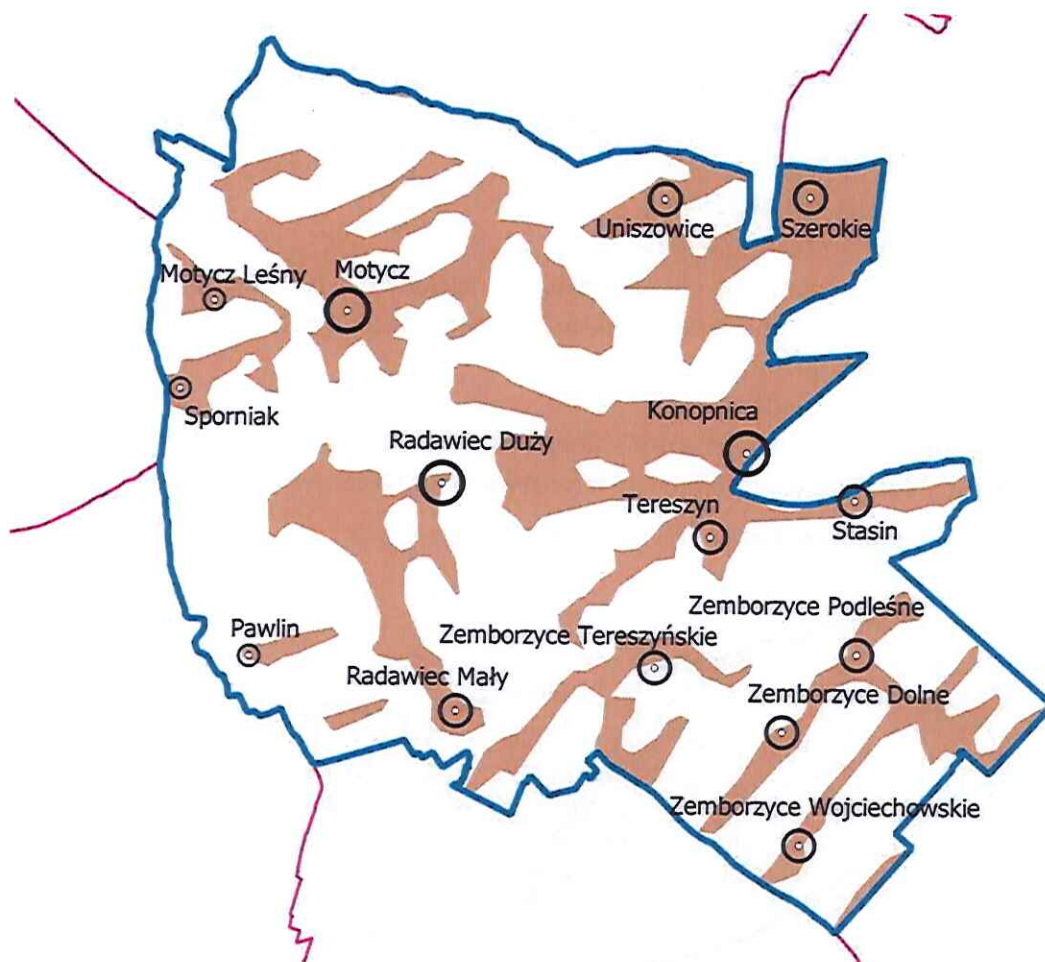
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Konopnica wskazuje przede wszystkim obszary, które strategia rozwoju uznaje za istotne dla osiągnięcia celów (na podstawie wniosków z diagnozy, uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych, wyzwań). Wskazuje również obszary istotne dla jego rozwoju (np. obszary z potencjałem rozwojowym, obszary o określonych funkcjach, obszary borykające się z problemami rozwojowymi) oraz rodzaje powiązań występujących pomiędzy poszczególnymi obszarami. Na podstawie modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej określa się zatem strategiczne działania i obszary, które będą podstawą wzmacniania zidentyfikowanych potencjałów oraz zapobiegania zjawiskom negatywnym i konfliktogennym.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Konopnica przedstawia długookresową strategiczną wizję rozwoju gminy wynikającą z uwarunkowań związanych z położeniem przestrzennym, zasobami naturalnymi, możliwościami transportowymi i trendami rozwojowymi. Należy również zaznaczyć, że struktura funkcjonalno-przestrzenna jest zwartym systemem zróżnicowanych i powiązanych ze sobą elementów zagospodarowania przestrzennego, które w konsekwencji tworzą spójny obraz gminy. Składają się na niego takie elementy jak:

- warunki do efektywnego działania podmiotów gospodarczych, głównie przez rozbudowę systemów infrastruktury technicznej i społecznej,
- prawidłowa struktura użytkowania terenów, tj. zachowanie właściwych proporcji między różnymi terenami i rodzajami tego użytkowania, zarówno w skali lokalnej, jak i ponadlokalnej,
- zapewnienie najważniejszych funkcji społeczno-gospodarczych i poszczególnych inwestycji z uwzględnieniem interesów podmiotów gospodarczych oraz nadrzędnych interesów społecznych,
- wykorzystanie otaczającej przestrzeni z zachowaniem zasady racjonalnego gospodarowania zasobami naturalnymi i antropogenicznymi oraz zachowania walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- eliminacja lub minimalizacja potencjalnych konfliktów przestrzennych powstających między funkcjami społeczno-gospodarczymi, a przyrodniczo-ekologicznymi i poszczególnymi podmiotami gospodarczymi na tle wykorzystywania ograniczonej przestrzeni i jej zasobów.

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej Gminy Konopnica wyróżnia się istniejące elementy przestrzeni oraz kierunki planowanych działań w nawiązaniu do założonych Celów Strategicznych: Miejsce przyjazne do życia, Atrakcyjne otoczenie, Sprawna i nowoczesna gmina a także uszczegóławiających je Celów Operacyjnych. Poniższe mapy obrazują elementy kluczowe, które związane są z polityką rozwoju gminy oraz w największym stopniu wpływają na przestrzeń w poszczególnych kategoriach tematycznych. Należą do nich przede wszystkim: elementy sieci osadniczej i rozwoju funkcji społeczno-gospodarczych; elementy sieci infrastrukturalnej, w tym transportowej i energetycznej; elementy sieci przyrodniczej i sieci ekologicznej.

Mapa 6 – Elementy sieci osadniczej i rozwoju funkcji społeczno-gospodarczych

Źródło: opracowanie własne.

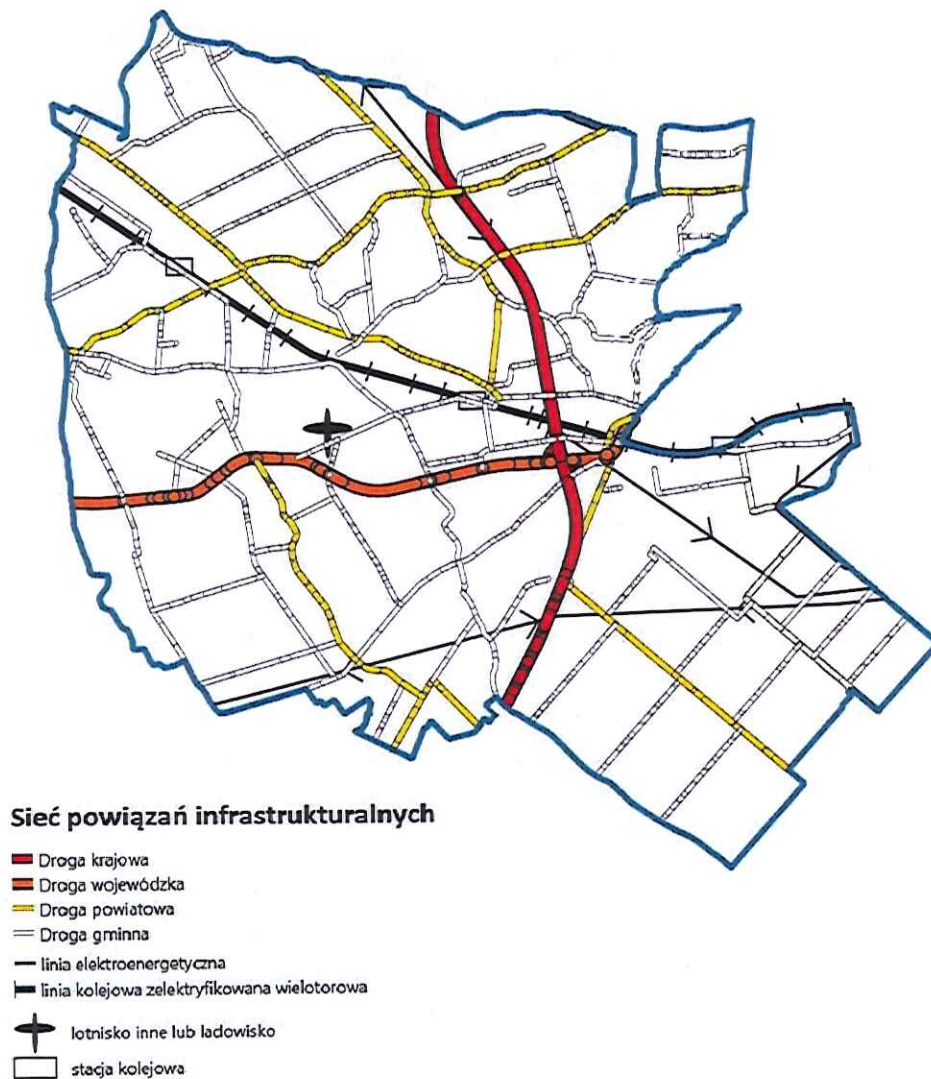
Elementy sieci osadniczej, aktywności społecznej oraz rozwoju funkcji społeczno-gospodarczych kształtowane są przez podstawowe obszary koncentracji. Należy wśród nich wskazać tereny zwartej jednorodzinnej zabudowy mieszkaniowej. Strefy wzmacniania i rozwoju niniejszych funkcji związane z podstawowymi elementami sieci osadniczej, w których zlokalizowane są ośrodki administracji, edukacji, zdrowia oraz przedsiębiorczości stanowią istotne ogniwa obsługi transportu. Na mapie zaznaczono również najważniejsze miejscowości zlokalizowane na terenie Gminy Konopnica. Są to jednocześnie strefy aktywności gospodarczej i strefy aktywności społecznej. Zorganizowane ośrodki mieszkalne, które możemy podzielić ze względu na liczbę mieszkańców tworzą bazę dla wskazanych funkcji społeczno-gospodarczych.

Bardzo istotne w zakresie struktury funkcjonalno-przestrzennej są również elementy sieci infrastrukturalnej, w tym transportowej i energetycznej, które kształtują sieć powiązań wewnętrznych i zewnętrznych. Powiązania w odniesieniu do których zakłada się przede wszystkim rozwój infrastruktury transportowej zapewniającej sprawność powiązań komunikacyjnych, minimalizującej zagrożenia bezpieczeństwa publicznego oraz kolizje

z elementami regionalnej sieci ekologicznej. Mają one charakter zarówno lokalny jak i ponadlokalny. Możemy wśród nich wyróżnić elementy:

- budujące połączenia o charakterze ponadlokalnym, realizujące zewnętrzne powiązania transportowe obszaru i stanowiące główny szkielet sieci transportowej:
 - drogi krajowe,
 - drogi wojewódzkie,
 - linie i stacje kolejowe,
- budujące połączenia o charakterze lokalnym, realizujące wewnętrzne powiązania transportowe w gminach, stanowiące uzupełniający szkielet sieci transportowej:
 - drogi powiatowe,
 - drogi gminne,
- system elektroenergetyczny – linie elektroenergetyczne NN i WN oraz stacje transformatorowe / GPZ, decydujące o bezpieczeństwie energetycznym obszaru.

Mapa 7 – Elementy sieci infrastrukturalnej, w tym transportowej i energetycznej

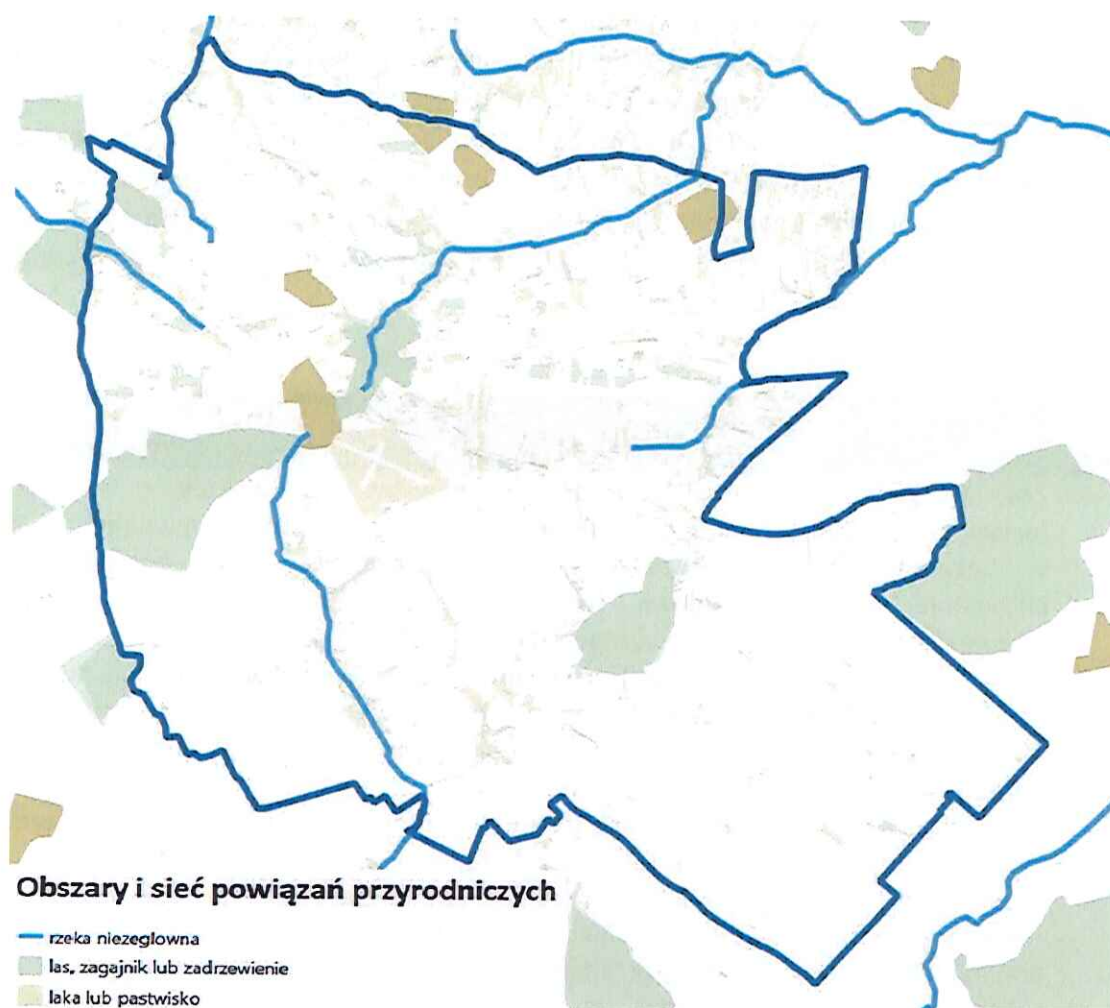
Źródło: opracowanie własne.

Elementy sieci przyrodniczej i ekologicznej tworzą strefy o wiodącej funkcji przyrodniczej i ochronnej, w ramach, których obowiązuje podporządkowanie wszelkiej działalności utrzymaniu wartości przyrodniczych obszaru oraz ciągłości powiązań ekologicznych. Obszary te mogą stanowić znaczące zaplecze dla rozwoju usług turystycznych. Pozostałe elementy przyrodnicze mają charakter sieciowy lub obszarowy. Możemy wśród nich wymienić między innymi:

- zielone korytarze ekologiczne zapewniające łączność pomiędzy węzłami układu naturalnego,
- węzły przyrodnicze stanowiące obszary regionalnej i lokalnej sieci przyrodniczej,
- obszary parkowe leśne cechujące się dużym stopniem naturalności,
- sieć wodna: rzeki, stawy i inne zbiorniki stanowiące uzupełnienie sieci przyrodniczej i korytarzy ekologicznych.

Należy w tym miejscu również zaznaczyć, że z uwagi na fakt iż sieć rzeczna nie jest dobrze rozwinięta i obejmuje rzeki niewielkich rozmiarów, Gmina Konopnica nie znajduje się na terenach wysokiego zagrożenia powodziowego.

Mapa 8 – Elementy sieci przyrodniczej i ekologicznej

Źródło: opracowanie własne.

Określenie docelowego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej wiąże się ze wskazaniem warunków jego realizacji. W praktyce oznacza to określenie ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej gminy. Chodzi tutaj zarówno o ustalenia o charakterze inwestycyjnym, jak i zasady, jakimi należy się kierować przy planowaniu lub realizacji działań. Należy pamiętać, że wskazane procesy powinny być kształtowane w sposób zrównoważony. Ustalenia i rekomendacje wskazują przewidywane lub pożądane działania w dziedzinie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej, ujmując najważniejsze potrzeby w zakresie: planowania wielofunkcyjnych przestrzeni, zapewnienia terenów dla prowadzenia aktywności gospodarczej, określenia stref inwestycyjnych oraz wykluczonych z aktywności gospodarczej, utrzymania terenów rolnych i leśnych objętych ochroną, ochrony krajobrazu kulturowego. Zidentyfikowane ustalenia i rekomendacje sygnalizują działania niezbędne lub pożądane do realizacji w ramach strategii. Dla sformułowania kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy przyjęto trzy podstawowe i jednocześnie naczelne zasady: 1. Ochrona ładu przestrzennego, 2. Ochrona walorów środowiskowych, 3. Utrzymanie rolniczego charakteru gminy.

Dla modelu opracowane zostały wynikające z niego ustalenia i rekomendacje w stosunku do wyznaczonych stref i obszarów. Sformułowane wskazania dzięki swojej powszechności obowiązywania, mają za zadanie kształtować w przyszłości zrównoważony ład przestrzenny Gminy Konopnica. Należy również zaznaczyć, iż jako uwarunkowanie zewnętrzne w kształtowaniu wniosków wzięto pod uwagę ustalenia i rekomendacje modeli na poziomie województwa i Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego, wyznaczone w odpowiednich dokumentach strategicznych, Obszary Strategicznej Interwencji oraz rezerwy terenu potrzebne na realizację inwestycji. Mając na uwadze elementy sieciowe i obszary tworzące strukturę funkcjonalno-przestrzenną określa się ustalenia i rekomendacje dotyczące lokalnych polityk przestrzennych.

Tabela 4 – Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej

W zakresie kształtowania elementów sieci osadniczej i rozwoju funkcji społeczno-gospodarczych:

1. Zasadą generalną jest niedopuszczanie do powstawania obiektów uciążliwych (uciążliwych usług, uciążliwej działalności gospodarczej) wewnątrz, lub w bezpośrednim sąsiedztwie terenów mieszkaniowych oraz bezwzględne chronienie przed zabudową terenów pozostających poza obszarami zainwestowanymi i obszarami wyznaczonymi jako rozwojowe.
2. Dla zachowania terenów cennych przyrodniczo i terenów rolnych sugeruje się ich ochronę przed postępującą degradacją oraz minimalizowanie negatywnych skutków ekonomicznych związanych z postępującymi procesami suburbanizacji np. poprzez:
 - ograniczanie nowych terenów zabudowy poza istniejącymi lub w ich najbliższym sąsiedztwie, tak aby tworzyć zabudowę zwartą,
 - zachowanie dotychczasowych terenów cennych przyrodniczo i terenów rolnych,
 - eliminację potencjalnych konfliktów przestrzennych poprzez kształtowanie prawidłowych relacji pomiędzy terenami zabudowanymi, a niezabudowanymi.
3. Lokalizacja funkcji mieszkalnej na terenach wyznaczonych w studium jako usługowe, czy potencjalnie usługowe, jest możliwa i powinna być dopuszczona w

- planach miejscowych, gdy określona zostanie bardziej precyzyjnie forma i rodzaj usługi, co pozwoli określić brak kolizji istnienia tych funkcji na jednym terenie.
4. Zakazuje się rozbudowy, nadbudowy, przebudowy istniejących obiektów oraz jakiegokolwiek innego poszerzania istniejących terenów budowlanych położonych wewnątrz Przyrodniczego Systemu Gminy, który jest objęty całkowitym zakazem nowej zabudowy, z docelowym wycofaniem zabudowy istniejącej. Teren ten przeznaczony jest do pełnienia funkcji przyrodniczych i powinien podlegać całkowitej ochronie przed antropopresją.
 5. Za główne elementy składowe dla wzmożonego rozwoju funkcji społeczno-gospodarczych w przestrzeni uznaje się wyznaczone do zagospodarowania przestrzennego tereny przeznaczone na ten cel.
 6. Należy zadbać, o planowanie lokalizacji terenów aktywności gospodarczej w obszarach z istniejącym lub zaplanowanym pełnym uzbrojeniem terenów inwestycyjnych umożliwiającym osiągnięcie wysokich standardów zagospodarowania
 7. Podczas planowania terenów mieszkaniowych, usługowych i innych należy zapewnić ochronę przestrzeni otwartych, dając jednocześnie możliwość tworzenia nowych przestrzeni publicznych (zieleńców, parków, placów zabaw, pasaży handlowych, terenów sportowo-rekreacyjnych itp.) przy zachowaniu historycznych założeń, układów urbanistycznych i przestrzeni publicznych;
 8. Podczas planowania struktury sieci osadniczej należy zadbać o uwzględnienie historycznego znaczenia funkcjonalnego poszczególnych terytoriów.
 9. Podczas planowania stref aktywności uciążliwych dla społeczeństwa lub środowiska należy zwrócić szczególną uwagę na odpowiednie oddalenie planowanych inwestycji od stref sieci osadniczej oraz przyrodniczej.
 10. Zakazuje się sytuowania nowych budynków oraz rozbudowy i nadbudowy budynków istniejących, zlokalizowanych w odległości mniejszej niż 30 m. od granicy lasów

W zakresie kształtowania elementów sieci infrastrukturalnej, w tym transportowej i energetycznej:

1. Warunkiem prawidłowego rozwoju gminy oraz osiągnięcia założonych celów, jest dalsze usprawnienie komunikacji, zarówno międzynarodowej, jak regionalno – lokalnej.
2. Najważniejsze zamierzenia inwestycyjne wpływające na poprawę funkcjonowania układu sieci energetycznej związane są z poprawą dostępności i stabilności zaopatrzenia w energię z wykorzystaniem źródeł odnawialnych.
3. Lokalizacja inwestycji w zakresie rozwoju zielonej energii powinna być uzależniona od warunków naturalnych dających możliwość efektywnej realizacji tego typu inwestycji i zidentyfikowanych w tym zakresie potrzeb.
4. W celu poprawy jakości powiązań transportowych oraz poprawy sprawności i bezpieczeństwa ruchu wskazuje się wyznaczenie terenów niezbędnych do realizacji kluczowych w tym zakresie zamierzeń inwestycyjnych.
5. Inwestycje w zakresie kształtowania elementów sieci transportowej powinny być realizowane zgodnie z zasadami zrównoważonej mobilności, a tym samym poszanowaniem terenów cennych pod kątem ekologicznym.

6. Realizacja przedsięwzięć infrastrukturalnych nie powinna naruszać równowagi w systemie sieci osadniczej ani powodować znaczących uciążliwości dla mieszkańców.

W zakresie kształtowania elementów sieci przyrodniczej i ekologicznej:

1. Nakazuje się zachowanie drożności suchych dolin, w tym w szczególności zakazuje się ich zasypywania. Zakaz zasypywania suchych dolin powinien być wprowadzony do planów miejscowych i egzekwowany w drodze prawa miejscowego.
2. Niedopuszczalne w żadnym razie jest zabudowywanie, zawężanie, a tym bardziej przerywanie ciągłości Przyrodniczego Systemu Gminy.
3. Rolnicza przestrzeń produkcyjna gminy jest i powinna pozostać najpowszechniejszym typem użytkowania terenu. Obejmuje ona dotychczasowe grunty orne, łąki i pastwiska. Obszary te należy traktować jako wyłączone z zabudowy.
4. Przy kształtowaniu zagospodarowania poszczególnych działek, w miarę możliwości należy adaptować strefy zieleni – jako pasma sąsiadujących ze sobą ogrodów czy części działek przeznaczonych pod powierzchnie biologicznie czynne.
5. W celu ochrony walorów sieci przyrodniczej i ekologicznej wskazane jest minimalizowanie negatywnego oddziaływania na krajobraz obiektów kubaturowych poprzez ograniczenie zajmowanej przez nie powierzchni oraz wysokości obiektów.
6. Walory przyrodnicze powinny mieć znaczenie nadrzędne w procesie planowania inwestycji i rozwoju gminy.
7. Należy wykorzystać sieć przyrodniczą i ekologiczną jako podstawę rozbudowy oferty turystycznej.
8. W procesie zagospodarowania obszarów cennych przyrodniczo należy: utrzymywać przestrzeń wolne od zabudowy, zapewnić odpowiednie rozwiązania przestrzenne umożliwiające migrację zwierząt oraz kształtować spójne, połączone obszary przyrodnicze.
9. Należy uwzględnić zwiększanie ciągłości leśnych korytarzy ekologicznych poprzez zalesienia jednocześnie zapewniając możliwość przeznaczania lasów na cele rekreacyjne, z uwzględnieniem utrzymania funkcji ekologicznej.

Źródło: opracowanie własne.

9. Oczekiwane rezultaty i wskaźniki dla planowanych działań

Strategia Rozwoju Gminy Konopnica koncentruje się na stojących przed nią wyzwaniach. Cele Strategiczne odnoszą się do trzech najważniejszych obszarów problemowych. Ich realizacja pozwoli m. in. na utrwalenie pozycji Gminy Konopnica jako sprawnej i nowoczesnej jednostki samorządu terytorialnego, a jednocześnie miejsca przyjaznego do życia, które cechuje się atrakcyjnym otoczeniem.

Oczekiwane rezultaty wskazują jakie efekty zaplanowanych działań zostaną osiągnięte w ramach wymienionych Celów Strategicznych i operacyjnych. Strategia określa jakie zmiany są potrzebne, aby osiągnięcie założonych celów było możliwe. Należy wśród

nich wskazać zmiany o charakterze organizacyjnym (zmiany instytucjonalne, zmiany sposobu i zakresu funkcjonowania), zmiany o charakterze regulacyjnym (określenie norm, procedur, zasad itp.), zmiany w zakresie zasobów materialnych i niematerialnych (infrastruktura, kadry, umiejętności itp.). Rezultaty zaplanowanej interwencji będą mierzone za pomocą wskaźników związanych bezpośrednio z opracowaną diagnozą obszaru wsparcia oraz określonych na poziomie każdego z Celów Strategicznych. Tak jak cele strategiczne i operacyjne, rezultaty również są weryfikowalne i możliwe do zmierzenia za pomocą poniższych wskaźników. Źródłem informacji będą zestawienia Głównego Urzędu Statystycznego oraz dane gromadzone przez Gminę Konopnica.

Poniższa tabela zawiera zbiór wskaźników monitoringowych dla Strategii Konopnica 2030. Jako wartość bazową przyjęto rok 2022. Poszczególne wskaźniki rozwojowe mają określoną wartość bazową. Wskaźniki o charakterze statystycznym, mają wskazane konkretne wartości, zgodnie ze stanem na 2022. Natomiast pozostałe wskaźniki, które odnoszą się wprost do działań podejmowanych w ramach niniejszej strategii, mają określoną wartość początkową na poziomie 0. Proces monitorowania niniejszych wskaźników będzie polegał na weryfikacji, czy realizowane w ramach strategii działania, wywierają wpływ na określone wskaźniki monitoringowe przypisane do poszczególnych Celów Strategicznych.

Tabela 5 – Wskaźniki monitoringowe

Cel Strategiczny	Wskaźnik rozwojowy	Wartość bazowa 2022	Oczekiwany trend	Źródło danych
1. Miejsce przyjazne do życia	Liczba wspartych w ramach Strategii Konopnica 2030 obiektów aktywności i spędzania wolnego czasu dla mieszkańców.	0	↗	Dane JST
	Liczba placówek wsparcia seniorów w gminie Konopnica.	2	↗↗	Dane JST
	Liczba miejsc w żłobkach.	15	↗	BDL GUS
	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym.	2,3%	↗↘	BDL GUS
2. Atrakcyjne otoczenie	Powierzchnia terenów zrewitalizowanych w ramach Strategii Konopnica 2030.	0	↗	Dane JST
	Liczba zrealizowanych w ramach Strategii Konopnica 2030 inwestycji poprawiających dostępność komunikacyjną.	0	↗	Dane JST
	Inwestycje w przyjazne miejsca rekreacji z wykorzystaniem zasobów przyrody w ramach Strategii Konopnica 2030.	0	↗	Dane JST
	Liczba wspartych jednostek OSP w ramach Strategii Konopnica 2030.	0	↗	Dane JST

3. Sprawna i nowoczesna gmina	Liczba nowych usług cyfrowych w gminie, zrealizowanych w ramach Strategii Konopnica 2030.	0	↗	Dane JST
	Liczba wspartych w ramach Strategii Konopnica 2030 obiektów administracji publicznej.	0	↗	Dane JST
	Liczba organizacji zrzeszających JST z udziałem Gminy Konopnica.	4	↗↗	Dane JST
	Powierzchnia obszaru gminy objęta Planem Zagospodarowania Przestrzennego.	22,5 km ²	↗	Dane JST

Źródło: opracowanie własne.

Efektem realizacji Celu Strategicznego 1 będzie m. in.: poprawa jakości i dostępu do opieki zdrowotnej i senioralnej, wzrost aktywności społecznej mieszkańców, poprawa jakości i dostępu do edukacji oraz opieki nad dziećmi, poprawa sytuacji na rynku pracy. Wskazane efekty będą możliwe do osiągnięcia dzięki spójnym przedsięwzięciom infrastrukturalnym i nie inwestycyjnym np. z zakresu włączenia społecznego, zdrowia i edukacji.

Cel Strategiczny 2 ma na celu osiągnięcie rezultatów związanych ze stworzeniem na terenie gminy atrakcyjnego dla mieszkańców i przyjezdnych otoczenia. Będzie to możliwe poprzez budowę i przebudowę infrastruktury komunikacyjnej, rewitalizację przestrzeni zdegradowanych, odpowiednie wykorzystanie atrakcyjnych terenów przyrodniczych oraz poprawę bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Konopnica.

Sprawna i nowoczesna gmina, to Cel Strategiczny 3, którego rezultatem będzie cyfryzacja i wzrostu poziomu usług administracyjnych oraz zaspokojenia potrzeb urzędu w zakresie infrastruktury i wyposażenia zgodnego z potrzebami. Efektem zaplanowanych działań ma być również lepsza promocja gminy na zewnątrz, a także odpowiednia organizacja i uporządkowanie planowania przestrzennego.

10. Spójność z celami polityki europejskiej, krajowej i regionalnej

Wskazane w niniejszym rozdziale dokumenty strategiczne i wykonawcze mają charakter nadrzędny i stanowią warunki brzegowe dla Strategii Rozwoju Gminy Konopnica, która została przygotowana w pełnej zgodności z tymi dokumentami. Działania określone w Strategii odpowiadają równocześnie na wyzwania europejskie, krajowe i regionalne zidentyfikowane w obszarach wsparcia współfinansowanych z Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych. Mając na uwadze rozpoczynającą się nową perspektywę finansową UE na lata 2021 – 2027 dołożono wszelkich starań, aby strategia spełniała również wszystkie wymagania stawiane przez akty prawne wyższego szczebla w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych.

Rysunek 5 – Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Konopnica z dokumentami nadrzędnymi

Źródło: opracowanie własne.

Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady

Komisja Europejska w ramach Rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady przedstawiła zakres nowej Polityki Spójności na lata 2021-2027. Pakiet rozporządzeń obejmuje przede wszystkim: Rozporządzenie ogólne, Rozporządzenie w zakresie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Rozporządzenie w zakresie Europejskiego Funduszu Społecznego. Jednym z elementów ww. dokumentów jest przedstawienie podstawowych założeń i Celów Tematycznych dla Polityki Spójności oraz proponowanych zasad funkcjonowania programów operacyjnych w perspektywie 2021–2027. Jednym z istotniejszych jest Cel Tematyczny nr 5 – Europa bliżej obywateli dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich, wiejskich i przybrzeżnych w ramach inicjatyw lokalnych w całej UE, który jest podstawą ustanowienia Instrumentów Terytorialnych w perspektywie 2021 – 2027. Należy jednak zaznaczyć, że zaplanowane w ramach strategii działania wpisują się również w pozostałe Cele Polityki Spójności.

Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, jako najważniejszy dokument krajowy wskazuje, że zrównoważony rozwój społeczny i regionalny to rozwój skierowany na terytorialną różnorodność oraz jej atuty, a jednocześnie dbający o zapewnienie całemu społeczeństwu wysokiej jakości życia. Strategia określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym w perspektywie roku 2020 i 2030. SOR przedstawia nowy model rozwoju – rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony. Niniejszy dokument został opracowany w pełnej zgodności z powyższymi zasadami. W szczególności jest to widoczne w obszarze Rozwój Zrównoważony Terytorialnie. Oznaczający rozwój wszystkich terytoriów przez wzmacnianie ich potencjałów endogenicznych i czynników rozwoju oraz likwidację barier i włączenie w procesy rozwojowe regionów zmagających się z trudnościami o charakterze restrukturyzacyjnym i adaptacyjnym obszarów wiejskich wraz z ich lokalnymi ośrodkami miejskimi oraz średnich miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze. Oznacza

to m.in. prowadzenie skutecznej polityki regionalnej dostosowanej do specyfiki danego terytorium i obejmującej działania służące aktywizacji gospodarczej, rozwojowi lokalnych rynków pracy i mobilizacji zawodowej mieszkańców, czy poprawie dostępu do usług publicznych z wykorzystaniem potencjałów lokalnych i subregionalnych gospodarek, jak również własnych zasobów.

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do roku 2030

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030, przyjęta przez Sejmik Województwa Lubelskiego Uchwałą nr/XXIV/406/2021 z dnia 29 marca 2021 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku jest najistotniejszym dokumentem poziomu regionalnego mającym bezpośredni wpływ na zapisy Strategii Rozwoju Gminy. Zgodność dokumentów w zakresie sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji dot. kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa jest wymaganiem ustawowym. Należy jednak zaznaczyć, że niniejszy dokument wpisuje się także w poszczególne cele strategiczne operacyjne SRWL. W szczególności są to CS1: Kształtowanie strategicznych zasobów rolnych, CS2: Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych, CS3: Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu oraz CS4: Wzmacnianie kapitału społecznego. W Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego przyjęto model rozwoju stymulowany strategicznymi wyborami jako: zrównoważony, integrujący zasoby i potencjały, ukierunkowany na wysoką jakość życia. Aby realizować kierunki założone w Strategii Rozwoju Województwa zastosowano wymiar terytorialny poprzez skoncentrowanie działań na wykorzystaniu potencjałów rozwojowych na określonym obszarze, tzw. obszarze strategicznej interwencji. Gmina Konopnica została wskazana jako wchodząca w skład OSI Lubelski Obszar Metropolitalny, będzie zatem realizować również cele wyznaczone dla LOM w ramach projektowanej obecnie Strategii Rozwoju Ponadlokalnego.

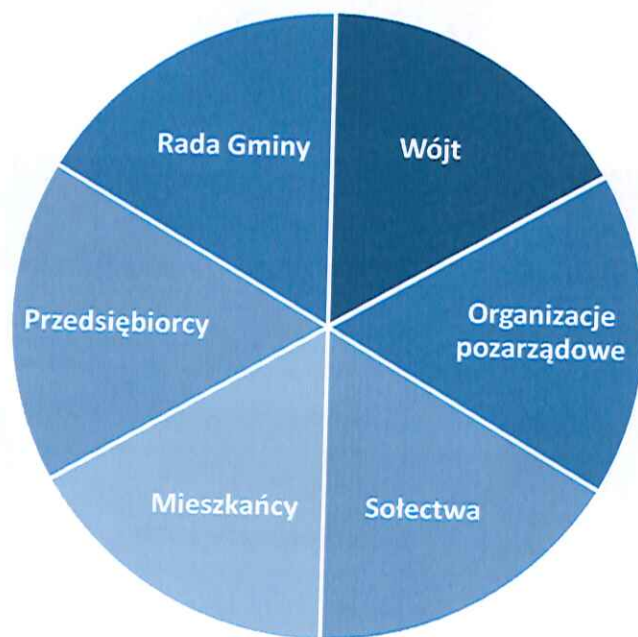
11. System realizacji strategii i dokumenty wykonawcze

Realizacja postanowień Strategii Rozwoju Gminy Konopnica do roku 2030 będzie procesem ciągłym, wymagającym monitoringu postępujących w otoczeniu zmian o charakterze prawnym, gospodarczym i politycznym. Niezbędne będzie również dostosowywanie się podmiotów zarządzających strategią do konkretnych uwarunkowań, sytuacji oraz problemów mogących pojawić się na etapie wdrażania. Proces ten wymaga zaangażowania i współpracy samorządu oraz lokalnych interesariuszy zaangażowanych w realizację strategii. Gwarantem sukcesu jest tutaj współpraca oparta na partnerskich relacjach, zgodnych z wypracowanymi zasadami. Samorząd, mieszkańcy, przedsiębiorcy i organizacje pozarządowe są jednocześnie adresatami celów strategicznych i przypisanych im priorytetów działania, jak również istotnym partnerem w ich realizacji. Dlatego też niezbędne jest wskazanie najważniejszych elementów składających się na system realizacji strategii, w tym również dokumentów wykonawczych.

Strategia Rozwoju Gminy Konopnica wyznacza cele rozwojowe w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Taki stan rzeczy pokazuje, że do realizacji jej postanowień zostaną zaangażowane różne grupy interesariuszy. Największa część zadań

związanych z rozwojem gminy znajduje się w kompetencjach władz samorządowych. Nadzór nad ich realizacją należy do kompetencji Wójta Gminy oraz Rady Gminy. Jednak w proces wdrażania dokumentu zaangażowane zostaną nie tylko władze samorządowe i jednostki organizacyjne oraz pomocnicze, ale także m.in. organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, lokalni interesariusze, sołtysi oraz mieszkańcy. Na poziomie gminy, istotne będzie równomierne włączenie poszczególnych sołectw. Każde z nich może identyfikować różne oczekiwania związane z wdrażaniem strategii. W przypadku części zadań kluczowa będzie współpraca z samorządem powiatowym i wojewódzkim, samorządami skupionymi w LOM, a także administracją rządową w regionie. Szczególnie istotne jest możliwie szerokie zaangażowanie wymienionych podmiotów w proces realizacji Strategii Rozwoju Gminy Konopnica. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że włączanie lokalnych interesariuszy w zagadnienia związane z dokumentem strategicznym odbywa się od etapu konsultacji społecznych, podczas których przedstawiciele wszystkich zainteresowanych grup mogli wypowiedzieć się na temat kształtu i postanowień strategii.

Rysunek 6 – Podmioty zaangażowane we wdrażanie strategii

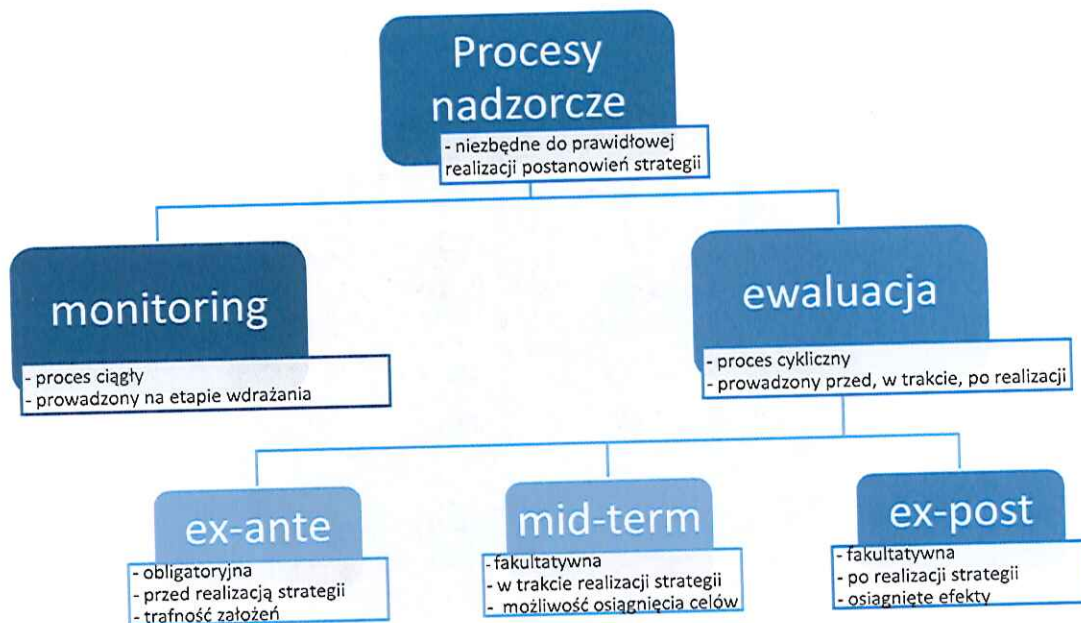
Źródło: opracowanie własne.

Kolejnymi elementami systemu wdrażania strategii są monitoring i ewaluacja. To procesy nadzorcze, które są niezbędne do prawidłowej i skutecznej realizacji postanowień dokumentu strategicznego. Monitorowanie strategii powinno następować poprzez ocenę realizacji wskazanych w niej instrumentów i działań. Podmiotem odpowiedzialnym za koordynację procesu monitorowania jest Urząd Gminy Konopnica, który zobowiązany jest do gromadzenia danych dotyczących wskaźników monitoringu strategii oraz wskaźników produktu i rezultatu określonych dla poszczególnych projektów. Proponuje się wyznaczenie

komórki organizacyjnej w ramach UG, która terminie 3 miesięcy od zakończenia każdego roku kalendarzowego przygotowuje raport z postępów realizacji Strategii. Ocena postępów we wdrażaniu Strategii dokonywana w cyklu rocznym będzie bazowała na: wskaźnikach statystycznych BDL GUS, danych dostępnych w bazach publicznych tj. KRS, CEIDG, danych pozyskanych od realizatorów projektów.

Nieskomplikowany proces ciągłego monitoringu postanowień strategii będzie gwarantem skutecznej oceny realizowanych działań zarówno pod kątem osiągania zakładanych wskaźników jak i efektywnego wydatkowania środków publicznych przeznaczonych na działania strategiczne. Należy również zaznaczyć, że projekty realizowane w ramach niniejszej strategii z udziałem środków zewnętrznych, będą podlegać monitoringowi instytucji nadrzędnych zgodnie z umową o dofinansowanie i wytycznymi w ramach poszczególnych programów operacyjnych.

Rysunek 7 – Schemat procesów monitoringu i ewaluacji strategii

Źródło: opracowanie własne.

Jeżeli chodzi o procesy ewaluacyjne dedykowane strategiom, ustawodawca określił obowiązek realizacji uprzedniej ewaluacji trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji (ewaluacja ex-ante). Ewaluację taką należy przygotować przed formalnym przyjęciem dokumentu. Bardzo dobrym rozwiązaniem jest włączenie ewaluatorów w prace nad strategią, wówczas ewaluacja jest bardziej skuteczna. Zaproponowane na tym etapie wnioski ewaluacyjne należy przewidzieć do rozpatrzenia jako cenne spostrzeżenia ekspertów mogące znacząco poprawić jakość zaplanowanej interwencji.

Ewaluacja ex-ante jest próbą znalezienia odpowiedzi na pytanie, czy działania planowane w ramach strategii przyniosą zakładane efekty przy użyciu dedykowanych

im instrumentów i zasobów. Ocena ta ma posłużyć poprawie jakości planowanej do uruchomienia interwencji. Przedmiotem oceny ex-ante jest kilka elementów strategii. Po pierwsze, weryfikuje się: kompletność, poprawność, adekwatność, trafność i ewentualnie aktualność wniosków wynikających z diagnozy. Po drugie, ewaluacja ta ocenia, czy cele są dobrze wyznaczone i możliwe do osiągnięcia wskutek realizacji zaplanowanych działań oraz czy te działania są możliwe do zrealizowania przy wykorzystaniu dostępnych zasobów. Innymi słowy, na tym etapie zostają ocenione powiązania między diagnozą (obserwacje dotyczące deficytów lub potencjałów) a działaniami, w tym alokowanymi zasobami i celami. Tej części ewaluacji powinno towarzyszyć oszacowanie przewidywanego wpływu realizacji celów na sferę rozwoju lokalnego, której one dotyczą. Trzecim przedmiotem oceny ewaluacji ex-ante jest weryfikacja jej założeń wobec zapisów dokumentów wyższego rzędu.

Przeprowadzona po przygotowaniu projektu niniejszej strategii ewaluacja ex-ante, została zrealizowana z uwzględnieniem najważniejszych zasad i dobrych praktyk związanych z opracowaniem tego typu procesów. Raport ewaluacyjny został przedstawiony jako odrębny dokument, będący ewentualnie załącznikiem do Strategii Rozwoju Gminy Konopnica.

W procesie realizacji postanowień strategii zasadne jest również zaplanowanie ewaluacji strategii w połowie (mid-term) oraz na koniec okresu realizacji (ex-post). Proces ewaluacji pozwoli na określenie stopnia realizacji postanowień strategii. Badania te mają charakter fakultatywny i mogą zostać przeprowadzone również przez podmiot zewnętrzny.

Ewaluacja mid-term jest prowadzona w celu diagnozy stopnia, w jakim udało się osiągnąć zakładane wskaźniki rezultatu w połowie realizacji Strategii (tj. po roku 2024). Badanie ewaluacyjne ma za zadanie dostarczyć cenne wnioski, pozwalające na określenie prawdopodobieństwa osiągnięcia wskaźników strategicznych, mając na uwadze dotychczas podjęte działania i zrealizowane projekty. Dzięki przeprowadzonym analizom można zidentyfikować obszary wymagające usprawnień, po czym podjąć aktywność w celu ich wdrożenia. Badanie ewaluacyjne mid-term pozwala więc zwiększyć skuteczność i efektywność interwencji, uwzględniając zmieniający się kontekst społeczny oraz instytucjonalny. Może być również wykorzystane jako przesłanka do podjęcia aktualizacji zapisów Strategii.

Ewaluacja ex-post jest społeczno-ekonomicznym badaniem oceniającym znaczenie przeprowadzonej interwencji w zakresie realizacji potrzeb, na które miała odpowiadać, jak również oceniającym jej niezamierzone efekty. W ramach tego typu badania, należy dokonać całościowej oceny interwencji, dlatego też ewaluację ex-post często określa się mianem ewaluacji podsumowującej. Specyfika ewaluacji ex-post polega na tym, że w badaniu uwzględnione zostają realne efekty wprowadzonych interwencji. Poprzez porównanie tego, co powinno zostać osiągnięte dzięki określonym działaniom z tym, co faktycznie osiągnięto, możliwa jest odpowiedź na pytanie: czy cele interwencji zostały zrealizowane, a jeżeli tak, to w jakim stopniu. Weryfikowana jest tym samym przyjęta na etapie programowania wizja rozwoju Gminy Konopnica.

Dobór instrumentów realizacyjnych opiera się na ocenie potrzeb i problemów dokonanej na podstawie diagnozy stanu wyjściowego oraz oceny efektywności i skuteczności dotychczasowych działań. Zaplanowane przedsięwzięcia realizacyjne są ukierunkowane na usuwanie zidentyfikowanych na etapie diagnostycznym niedoborów lub barier hamujących zrównoważony rozwój. Wskazanie konkretnych mechanizmów wdrażania strategii jest ważne. To właśnie dzięki nim realizacja zaplanowanej interwencji przez wszystkie podmioty może przebiegać spójnie, tworząc efekt synergii. Kluczowe jest stworzenie warunków umożliwiających jeszcze lepszą koordynację działań władz samorządowych w zakresie zarządzania strategicznego w poszczególnych obszarach. Warto w tym miejscu zwrócić uwagę na możliwość opracowywania dokumentów sektorowych – strategii, programów, polityk, planów. Wymienić wśród nich należy m. in. Gminne Programy Rewitalizacji, Plany Gospodarki Niskoemisyjnej, Strategie Rozwoju Elektromobilności. Należy pamiętać, że obowiązujące dokumenty o charakterze wdrożeniowym mogą zostać zaktualizowane, aby w sposób maksymalny skorelować ich postanowienia ze Strategią Rozwoju Gminy Konopnica. Natomiast w przypadku przygotowania nowych dokumentów, powinny one zostać opracowane zgodnie z wytycznymi/przepisami zawartymi w dokumentach i aktach prawnych szczebla regionalnego i krajowego oraz być w pełni zgodne z postanowieniami Strategii Rozwoju Gminy Konopnica.

Rysunek 8 – System dokumentów strategicznych i planistycznych

Źródło: opracowanie własne.

12. Ramy finansowe i źródła finansowania

Działania określone w Strategii Rozwoju Gminy Konopnica są poparte możliwościami i chęcią ich realizacji również w kontekście zapewnienia ich finansowania. Szczególnie istotna jest różnorodność potencjalnych źródeł finansowania. Do realizacji zaplanowanych działań zostaną wykorzystane środki własne, środki krajowe w formie dedykowanych funduszy i programów, fundusze unijne i inne zagraniczne oraz środki prywatne, kredyty bankowe i pożyczki. Wyznaczenie ram finansowych jest niezbędne do oceny możliwości realizacji

strategii. Należy również zaznaczyć, iż realizacja przedsięwzięć strategicznych może mieć także różnorodne formy finansowania przedsięwzięć. Perspektywa finansowa UE 2021-2027 daje możliwość wykorzystania zarówno instrumentów finansowych jak i dotacji oraz subwencji bezzwrotnych. Istnieje również możliwość wykorzystania finansowania w formie partnerstwa publiczno-prywatnego.

W chwili obecnej, na poziomie krajowym trwają prace nad układem programów polityki spójności. Prezentowany powyżej wykaz stanowi potencjalne źródła finansowania części przedsięwzięć zaplanowanych do realizacji w ramach niniejszej strategii. Szczególnie istotne dla Gminy Konopnica mogą być następujące programy:

- Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS) – następca Programu Infrastruktura i Środowisko. Program przyczyni się do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu. FEnIKS wesprze również inwestycje transportowe oraz dofinansuje ochronę zdrowia i dziedzictwo kulturowe. Planowany budżet to: ponad 25 mld euro.

Rysunek 9 – Układ Programów poziomu krajowego

Źródło: <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl>, Ministerstwo Funduszy i Polityki Rozwoju.

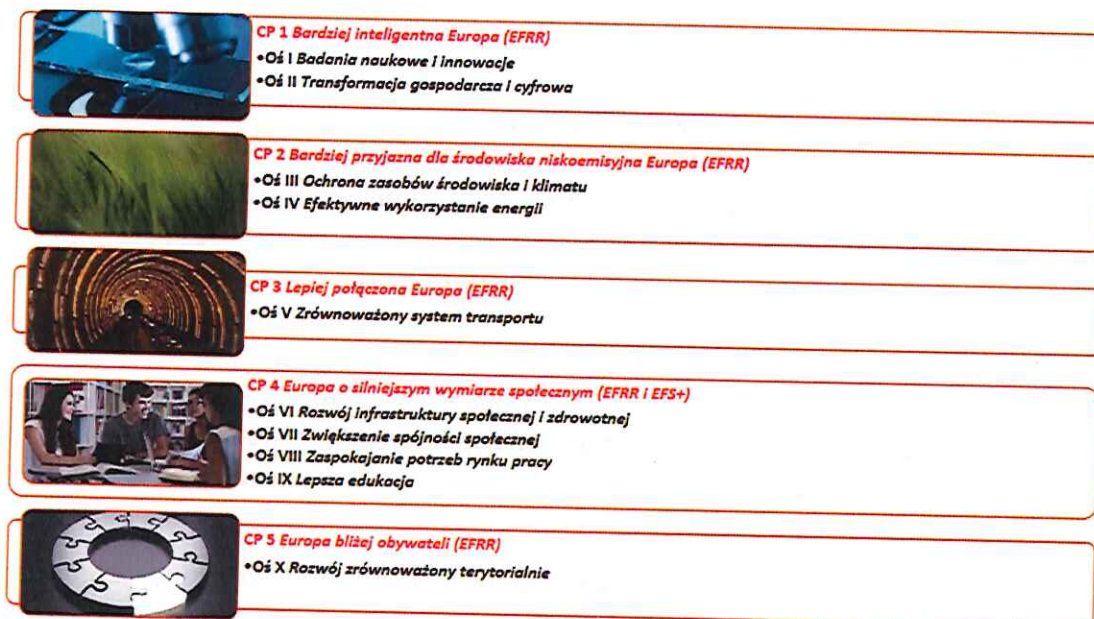
- Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG) – program jest kontynuacją dwóch wcześniejszych programów: Innowacyjna Gospodarka 2007-2013 (POIG) oraz Inteligentny Rozwój 2014-2020 (POIR). FENG będzie wspierał realizację projektów badawczo-rozwojowych, innowacyjnych oraz zwiększających konkurencyjność polskiej gospodarki. Z programu będą mogli skorzystać m.in. przedsiębiorcy, instytucje z sektora nauki, konsorcja przedsiębiorstw oraz instytucje otoczenia biznesu, ośrodki innowacji. Planowany budżet to ok 7,9 mld euro.
- Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS) - następca Programu Wiedza Edukacja Rozwój (POWER). Główne obszary działania FERS to:

praca, edukacja, zdrowie oraz dostępność. Program będzie wspierał projekty z zakresu: poprawy sytuacji osób na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia.

- Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC) - jest następcą programu Polska Cyfrowa (POPC), który w latach 2014-2020 wspierał cyfryzację w Polsce. FERC będzie koncentrował się przede wszystkim na: zwiększeniu dostępu do ultraszybkiego Internetu szerokopasmowego, udostępnieniu zaawansowanych e-usług, zapewnieniu cyberbezpieczeństwa, rozwoju gospodarki opartej na danych, wykorzystującej najnowsze technologie cyfrowe, wsparciu rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych, w tym również w obszarze cyberbezpieczeństwa dla jednostek samorządu terytorialnego (JST) i przedsiębiorców. Planowany budżet FERC to ok. 2 mld euro.
- Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW) – nowy program dla makroregionu Polski Wschodniej będzie koncentrował się na czterech głównych obszarach: wzmocnienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, energia i ochrona klimatu, spójna sieć transportowa i zwiększenie dostępności transportowej oraz aktywizacja kapitału społecznego, rozwój turystyki i usługi uzdrowiskowe. Województwa objęte wsparciem: lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie i warmińsko-mazurskie, województwo mazowieckie bez Warszawy i dziewięciu otaczających ją powiatów. W puli FEPW jest ok. 2,5 mld euro.
- Fundusz Sprawiedliwej Transformacji – 4,4 mld euro (pomoc w transformacji dla regionów górniczych: śląskiego, małopolskiego, dolnośląskiego, wielkopolskiego, łódzkiego i lubelskiego)
- Fundusze Europejskie dla Lubelskiego (FEL) – główne źródło finansowania Strategii Rozwoju Ponadlokalnego. Program będzie składał się z 10 osi tematycznych, w które wpisują się poszczególne cele niniejszej strategii. Planowany budżet programu to około: 2,3 mld euro.

Nie należy zapominać również o innych zewnętrznych źródłach finansowania. Na podstawie ogłoszonego w maju 2020 r. Europejskiego Planu Odbudowy i jego filaru pn. Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności w Polsce został przygotowany Krajowy Plan Odbudowy (KPO), który będzie uzupełniał interwencje polityki spójności w okresie 2021-2027. Celem interwencji w ramach KPO będzie przede wszystkim odbudowa potencjału rozwojowego gospodarki utraconego w wyniku pandemii COVID-19. Przewiduje się, że w ramach KPO będą m.in. inwestycje związane z zieloną gospodarką, cyfryzacją, innowacyjnością gospodarki, zatrudnieniem, działalnością badawczo-rozwojową, sektorem ochrony zdrowia oraz projekty w obszarze transportu i energetyki. Ważnym źródłem finansowania dla Gminy Konopnica mogą być również programy bezpośrednio zarządzane przez Komisję Europejską np. LIFE, Horyzont oraz międzynarodowe programy sieciowe (np. Interreg), Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy, oraz Programy Współpracy Transgranicznej.

Rysunek 10 – Układ celów strategicznych i operacyjnych Programu FEL 2021-2027

Źródło: <https://www.rpo.lubelskie.pl>

W związku z wyznaczeniem Gminy Konopnica jako jednej z gmin Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego, istotnym źródłem finansowania zaplanowanych inwestycji będzie instrument Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Będzie on realizowany w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. Przewiduje się, że w ramach instrumentu terytorialnego realizowane będą projekty w trybie pozakonkursowym, które mają charakter zintegrowany w ramach całego LOM. Innym Instrumentem Terytorialnym w ramach FEL będzie rewitalizacja, w ramach której podstawą do otrzymania środków będzie Gminny Program Rewitalizacji.

Tabela 6 – Potencjalne źródła finansowania poszczególnych celów strategii

Cel strategiczny	Miejsce przyjazne do życia				Atrakcyjne otoczenie				Sprawna i nowoczesna gmina			
	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	3.2	3.3	3.4
FEL	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
FEnIKS					+	+	+	+				
FENG				+								+
FERS	+	+	+	+								
FERC									+	+		
FEPW				+	+	+	+	+				+
KPO				+					+	+	+	+
KE i sieciowe	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Źródło: opracowanie własne.

13. Partycypacja społeczna w procesie przygotowania strategii

Strategia Rozwoju Gminy Konopnica do roku 2030 została opracowana w pełnej zgodności z zasadą z partycypacji społecznej. Na każdym etapie prac zagwarantowano udział partnerów społeczno-gospodarczych. Lokalne grupy interesariuszy składające się m.in. z przedstawicieli podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji zostały włączone w prace nad przygotowaniem i będą włączone również w działania związane z wdrażaniem Strategii. Takie podejście pozwala na wykorzystanie potencjału wszystkich zaangażowanych stron i jednocześnie buduje poczucie wspólnej odpowiedzialności władz samorządowych i mieszkańców za przygotowanie dokumentu, a następnie jego realizację.

Pierwszym etapem prac nad dokumentem był warsztat strategiczny przeprowadzony dla pracowników, włodarzy i gmin oraz ich jednostek podległych. Następnie, aby poddać pod weryfikację wspólnie opracowane tezy, potrzeby i problemy dotyczące Gminy Konopnica zrealizowano robocze konsultacje poszczególnych etapów przygotowania strategii. W procesie tym, pracownicy UG Konopnica oraz jednostek podległych mogli wypowiedzieć na temat stanu, problemów i kierunków rozwoju obszaru realizacji strategii. Wskazując silne i słabe strony obszaru oraz szanse i zagrożenia rozwojowe w realny sposób przedstawili swoje opinie, które na kolejnym etapie prac zostały wykorzystane w procesie przygotowania analizy SWOT. Interesariusze mieli również możliwość wskazywania potrzeb i oczekiwań w zakresie kierunków rozwoju gminy i realizacji projektów.

Rysunek 11 – Udział lokalnych interesariuszy w przygotowaniu i realizacji strategii

Źródło: opracowanie własne.

Po opracowaniu ostatecznej wersji projektu Strategii Rozwoju Gminy Konopnica do roku 2030 rozpoczął się proces konsultacji społecznych prowadzonych w trybie art. 6 ust. 3 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Konsultacje prowadzone będą także z sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, mieszkańcami gmin oraz z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej PGW Wody Polskie. Konsultacje stanowiły otwarty proces dialogu władz samorządowych z mieszkańcami i innymi interesariuszami, mający na celu podjęcie optymalnych decyzji w zakresie rozwoju Gminy Konopnica. Zakres, termin i sposób organizacji procesu konsultacji został ogłoszony publicznie poprzez stronę internetową Gminy Konopnica oraz profil na portalu Facebook zgodnie z wewnętrznymi procedurami konsultacyjnymi.

Projekt Strategii Rozwoju Gminy Konopnica został również przekazany drogą elektroniczną podmiotom, które ze względu na zakres tematyczny lub terytorialny mogły być zainteresowane jego treścią. W dniu 16 maja 2022 r. zorganizowano spotkanie konsultacyjne dla mieszkańców gminy, podczas którego lokalni interesariusze mieli możliwość nie tylko zapoznania się z koncepcją rozwoju gminy, ale również zgłoszenia swoich propozycji w formie dyskusji. Zgodnie z wymogami ustawowymi proces konsultacji trwał 35 dni od dnia ogłoszenia na stronie internetowej informacji o rozpoczęciu konsultacji. W tym czasie każdy mieszkaniec mógł przesłać swoje uwagi do dokumentu również w formie pisemnej.

Sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji, zawierające w szczególności ustosunkowanie się do zgłoszonych uwag wraz z uzasadnieniem, zostało przygotowywane zgodnie z proceduralnym terminem 30 dni od zakończenia procesu i zamieszczone na stronie internetowej Gminy Konopnica. Cały proces pozwolił na zaangażowanie różnych grup społecznych w przygotowanie strategii, co jest również zapowiedzią pełnej współpracy z mieszkańcami na etapie wdrażania strategii i realizacji poszczególnych inwestycji.

Po realizacji procesu konsultacyjnego i wprowadzeniu niezbędnych poprawek i uzupełnień zgodnych z uwagami przesłanymi przez mieszkańców Strategia Rozwoju Gminy Konopnica do roku 2030 będzie podlegała opiniowaniu instytucji wskazanych w wymaganiach ustawowych. Dokument podlega opinii Zarządu Województwa Lubelskiego oraz Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i Państwowej Wojewódzkiej Inspekcji Sanitarnej. Kolejnym krokiem będzie przyjęcie strategii przez Radę Gminy. Wówczas Radni będą mogli wyrazić stosowną opinię na jego temat. Przyjęcie dokumentu do realizacji rozpocznie etap wdrożeniowy, który będzie realizowany do roku 2030.

Spis map

Mapa 1 – Gmina Konopnica	18
Mapa 2 – Obszary Strategicznej Interwencji w województwie lubelskim	19
Mapa 3 – Obszary zdegradowane i przeznaczone do rewitalizacji.....	20
Mapa 4 – Struktura funkcjonalno-przestrzenna województwa lubelskiego	27
Mapa 5 – Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Konopnica.....	28
Mapa 6 – Elementy sieci osadniczej i rozwoju funkcji społeczno-gospodarczych.....	30
Mapa 7 – Elementy sieci infrastrukturalnej, w tym transportowej i energetycznej	31
Mapa 8 – Elementy sieci przyrodniczej i ekologicznej	32

Spis tabel

Tabela 1 – Ewaluacja ex-post Strategii Rozwoju Gminy Konopnica na lata 2016-2022	5
Tabela 2 – Analiza SWOT	17
Tabela 3 – Układ Celów Strategicznych, Operacyjnych i Kierunków działań	23
Tabela 4 – Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej	33
Tabela 5 – Wskaźniki monitoringowe	36
Tabela 6 – Potencjalne źródła finansowania poszczególnych celów strategii.....	46

Spis rysunków

Rysunek 1 – Zakres Strategii Rozwoju Gminy Konopnica	8
Rysunek 2 – Etapy prac nad Strategią Rozwoju Gminy Konopnica	9
Rysunek 3 – Schemat wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Konopnica	21
Rysunek 4 – Układ celów strategicznych i celów operacyjnych.....	22
Rysunek 5 – Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Konopnica z dokumentami nadrzędnymi ...	38
Rysunek 6 – Podmioty zaangażowane we wdrażanie strategii.....	40
Rysunek 7 – Schemat procesów monitoringu i ewaluacji strategii.....	41
Rysunek 8 – System dokumentów strategicznych i planistycznych.....	43
Rysunek 9 – Układ Programów poziomu krajowego	44
Rysunek 10 – Układ celów strategicznych i operacyjnych Programu FEL 2021-2027	46
Rysunek 11 – Udział lokalnych interesariuszy w przygotowaniu i realizacji strategii	47

Źródła:

1. <http://www.gugik.gov.pl>
2. <https://krkgw.arimr.gov.pl>
3. <https://www.konopnica.eu>
4. <https://pl.wikipedia.org>
5. Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.
6. Powszechny Spis Rolny 2010 wg siedziby gospodarstwa, Główny Urząd Statystyczny.
7. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Konopnica na lata 2016-2023.
8. Raport o stanie Gminy Konopnica za 2020 r.
9. Dane UG Konopnica
10. Rejestr zabytków Narodowego Instytutu Dziedzictwa